

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

*Динаміка розвитку форм дистанційного навчання іноземних мов
в XXI столітті*

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студентка групи ПР-61
Кучерук Олександра Олександрівна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц.
Медвідь Олена Миколаївна

Суми 2020

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I.....	7
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	7
1. Особливості дистанційного навчання в контексті світового та вітчизняного досвіду	7
1.2 Варіативність форм дистанційного навчання в ХХІ столітті.....	14
1.3 Актуальні теорії навчання в умовах дистанційної освіти та їх психолого- педагогічні особливості.....	19
РОЗДІЛ II	26
ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	26
2.1 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів на платформі «Coursera»	26
2.2 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів на платформі «Prometheus».....	31
2.3 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів платформ «Distance learning» та «Mix»	36
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	53

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДН – дистанційне навчання

ДО – дистанційна освіта

ДК – дистанційний курс

ІКТ – інформаційно-комунікаційна технологія

ПЗ – програмне забезпечення

ВСТУП

Протягом усього періоду свого існування людство безперервно прагнуло до отримання знань, здійснення нових відкриттів та досягнення вершин, що були недосяжними для попередників. Остання науково-технічна революція докорінно змінила перебіг цих процесів, адже у всіх сферах життя з'явився новий, і наразі невід'ємий, компонент – інформаційні та комп'ютерні технології.

Інформатизація та глобалізація стали рушійними силами прискорення темпу життя у світі та постійних змін вимог до освіченості особистості, як ключового елемента будь-якої системи. Виникає необхідність зробити процес здобуття знань компактним і доступним, при цьому зберігаючи його якість та ефективність. Традиційна ж система освіти не володіє такою гнучкістю, яка б дозволила охоплювати та опрацьовувати значні об'єми інформації і водночас індивідуалізувала б навчальний процес. Тому з'явилась нова – дистанційна – форма освіти як логічний наслідок стрімких технологічних та суспільних змін. Дистанційна освіта найповніше відповідає сучасній вимозі до здобуття знань протягом всього життя будь-ким, будь-де і будь-коли.

Наукову базу складають роботи іноземних дослідників Дж. Андерсона, Д. Кігана, К. Кларка, Р. Е. Майєра, М. Мура Х. Ператона, та ін., котрі досліджували становлення дистанційного навчання та особливості його впровадження в освіту. Вітчизняними науковцями, які розглядали дистанційну освіту в контексті досвіду світу та України є Ю. Биков, В. Вишнівський, Т. Данилишина, Н. Жевакіна, В. Кухаренко, О. Медвідь, В. Плющ та ін.

Дане дослідження є **актуальним**, адже, у зв'язку з інформатизацією суспільства, у людства виникла необхідність у постійному інформаційному збагаченні та всебічному розвитку, а складнощі економіко-політичної ситуації та специфіка культурного спадку у багатьох країнах обмежують (або зовсім не можуть задовольнити) ці прагнення особистості. Саме тому стає необхідним впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у традиційну систему освіти, обмеження якої унеможливають реалізацію навчання

протягом всього життя – основного освітнього принципу XXI століття. До того ж, епідеміологічне становище у світі кинуло виклик традиційній освіті, показало її нездатність адаптуватись до екстремальних змін у процесі навчання та окреслило можливості дистанційного навчання та напрямки його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є дистанційне навчання як нова форма здобуття знань в умовах глобалізації суспільства.

Предметом дослідження є форми дистанційного навчання, за допомогою яких реалізується впровадження системи дистанційної освіти.

Метою дослідження є визначення найдоцільніших та найефективніших форм дистанційного навчання на сучасному етапі активного становлення та розбудови системи дистанційної освіти.

Для вирішення поставленої мети необхідно досягти таких **завдань**:

- визначити суть термінів *дистанційне навчання* та *дистанційна освіта* та їх особливості в контексті світового та вітчизняного досвіду;
- охарактеризувати варіативність форм дистанційного навчання;
- проаналізувати актуальні теорії навчання в умовах дистанційної освіти та їх психолого-педагогічні особливості;
- дослідити динаміку форм дистанційного навчання іноземної мови в контексті освіти XXI століття.

Методологічну базу дослідження складають: 1) методи аналізу та синтезу – для систематизації та упорядкування матеріалів дослідження; 2) описовий метод – для узагальнення та інтерпретації мовленнєвого матеріалу; 3) метод вибірки – для формування емпіричного матеріалу, що буде найкраще відповідати поставленій меті та завданням; 5) метод зіставного аналізу – для порівняння ефективності реалізації дистанційної освіти різними платформами дистанційного навчання.

Поняття дистанційного навчання з'явилося на науково-дослідній ниві порівняно нещодавно, тому важливо створити теоретичну базу, яка б вичерпно окреслювала всі аспекти нової системи освіти. Визначення ключових

характеристик дистанційного навчання та найефективніших форм його впровадження на теренах України є мало дослідженим питанням, тому результати даної роботи мають важливе **практичне і теоретичне значення** у подальшому дослідженні проблемних аспектів дистанційного навчання.

Бакалаврська робота складається зі вступу, переліку умовних позначень, двох розділів, трьох підрозділів у межах першого розділу, трьох підрозділів у межах другого розділу, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи складає 53 сторінки, використаних джерел – 6 сторінок.

Перший розділ є теоретичною базою для проведення дослідження і включає у себе інформацію про терміносистему, ключові особливості та форми реалізації дистанційного навчання як нової освітньої системи; описує психолого-педагогічне підґрунтя для ефективного впровадження дистанційного навчання. У другому розділі проводиться аналіз дистанційних курсів іноземної мови, як однієї з найпоширеніших форм дистанційного навчання, на предмет ефективної реалізації ними можливостей дистанційної освіти. Для дослідження обрані платформи міжнародного, всеукраїнського та університетського рівня.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1. Особливості дистанційного навчання в контексті світового та вітчизняного досвіду

Сучасне суспільство складне, протирічне та переповнене інформацією, для доступу, оцінки та керування якою необхідні нові компетенції. Основною серед них має бути здатність розрізняти, ставити під сумнів та обмірковувати отриманий великий обсяг інформації, задля отримання знання, яке в свою чергу являє собою вміння контекстуалізувати отриману інформацію. Таким чином, знання в сучасному суспільстві – це щось індивідуальне, побудоване на досвіді через призму персональних поглядів, і яке не може більше керуватись колишніми стандартами та нормами засвоєння матеріалу.

Зі впровадженням ІКТ в освітній контекст відбулись зміни у продукуванні та поширенні наукової інформації та знань, що в свою чергу призвело до змін у змісті, плануванні, персоналізації та організації навчального плану; у швидкості доступу до інформації; у ролі вчителя, тощо [36, с. 2–4]. Змінилась сама суть знань, оскільки їх засвоєння стало нелінійним та залежним від соціальних і професійних факторів. Водночас суспільство повинно бути в змозі адаптуватись та навчатись в нових умовах, що постійно змінюються. Відбувається логічна зміна «навчання на все життя» «навчанням протягом всього життя», що реалізується через створення та поступове впровадження дистанційної форми навчання як невід’ємного елемента процесів глобалізації та комп’ютеризації суспільства.

Фактично, перший приклад дистанційного навчання (ДН) датується 1840 роком, коли у Лондонському університеті Ісааком Пітманом було налагоджене навчання за допомогою поштового зв’язку – кореспондентське навчання [19, с. 2]. Незважаючи на це, науковці по-різному окреслюють етапи становлення

ДН. Т. Данилишена, наприклад, виокремлює такі часові рамки трьох етапів становлення ДН [5, с. 47–49]:

1) 1950–1970 рр. – виникнення ідеї ДН та його закріплення як окремої форми освіти. В цей період були сформовані концептуальні основи дистанційної освіти (ДО), а контрольована навчальними закладами самоосвіта стала розглядатись як альтернатива денної форми навчання. Як приклад можна навести заснування в 1969 році Британського відкритого університету, який позиціонували як автономний та незалежний навчальний заклад з правом присвоювати вчені ступені [18, с. 25].

2) 1970–1990 рр. – окреслення принципів та структури ДН, впровадження інформаційних технологій у структуру освіти та затвердження класичних форм ДН.

3) З 1990 року – аналіз сучасного стану ДН, його переваг і недоліків. Для цього етапу характерним є багатосторонній зв'язок між учасниками навчального процесу (студенти, викладачі, навчальний заклад, освітні матеріали) та розвиток електронного навчання (англ. e-learning) [19, с. 4].

На вітчизняному просторі поширення ДН розпочалось відносно нещодавно, тому всі здобутки та напрацювання можна назвати не кінцевим результатом впровадження ДН, а скоріше претензійним початком довгого шляху трансформації системи освіти України.

Фактично, першим свідченням впровадження ДО в Україні вважається прийняття Верховною Радою України у 1998 році Закону України «Про національну програму інформатизації» [21], який визначає засади на яких ґрунтуються цілі інформатизації освіти та виокремлює напрямки розв'язання проблем, пов'язаних з ними. Наступним важливим документом періоду до Болонського процесу є «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті» [20], в якій наголошується важливість здобуття освіти протягом всього життя та розбудови освітньої системи України згідно з вимогами суспільства та науково-технологічними досягненнями людства.

Діяльність у напрямку розвитку та популяризації ДН не обмежувалась прийняттям законів у межах країни, тому в 2005 році Україна приєдналась до Болонського процесу [40], що в свою чергу стало черговим поштовхом до впровадження інформаційних технологій у сферу освіти та зміни пострадянської системи навчання. «Болонізація» України також передбачала перейняття досвіду країн Заходу стосовно аспектів ДО та ДН та адаптацію їх відповідно до освітніх реалій нашої держави.

ДН та модульно-рейтингова система стали невід'ємними елементами реалізації нових тенденцій в освіті та науці, адже вони втілюють перехід до інтерактивного та комп'ютеризованого навчання й акцентування на самостійних персоналізованих видах діяльності [15], тому очевидним є створення спеціальних центрів ДН і поступове збільшення кількості навчальних закладів і установ, що переймають досвід ДН.

В Україні піонерами організації та впровадження ДО та її елементів (курсів ДН) у навчальний процес стали: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Науково-виробничий комплекс «Академія дистанційної освіти», Сумський державний університет, та ін. [17, с. 9]. Крім цього, багато вишів користуються програмним забезпеченням (ПЗ), яке призначене виключно для реалізації та керування ДН: ПЗ світового та вітчизняного зразків чи навіть системи ДН, розроблені з використанням потужності ВНЗ (системи електронного навчання Сумського державного університету).

Термін *дистанційне навчання* ще й досі не має єдиного вичерпного визначення і часто зустрічається з термінами *відкрите навчання*, *он-лайн навчання*, *електронне навчання* тощо, оскільки вони складають одну терміносистему [19], тому доцільно буде розглянути тлумачення даного поняття з різних точок зору.

Х. Ператон [34, с. 25–26] пояснює поняття *відкрите навчання* як «організовану діяльність, що базується на використанні навчальних матеріалів, в котрих навчальні обмеження мінімізуються або з точки зору доступу, або з точки зору часу та місця, темпу, методів навчання, або будь-якого іншого їх

поєднання». Європейська комісія прийняла термін *відкрите та дистанційне навчання* щоб охопити діяльність, яка підпадає під будь-яке з цих визначень, але в багатьох країнах термін *відкрите навчання* має на увазі відкритість вступних вимог, тому широкого поширення він не набув.

В. В. Вишнівський та М. П. Гніденко пропонують кілька варіантів тлумачення терміну *дистанційне навчання* залежно від підходу, яким керувались автори, до його формулювання [17, с. 16–18]:

– «ДН – це інтерактивна асинхронна взаємодія всіх сторін навчання одна з одною та зі засобами навчання, під час якої їх розташування у просторі не впливає на навчальний процес».

– «ДН – нова форма організації процесу навчання, основоположним принципом якої є самостійне навчання студента».

– «ДО – система освітніх послуг, яка реалізується спеціальним інформаційним освітнім середовищем, яке в свою чергу ґрунтується на засобах дистанційного обміну інформацією».

Важливо відзначити, що терміни *дистанційна освіта* та *дистанційне навчання* в багатьох дослідженнях характеризують відмінні концепти. Т. Волобуєва, наприклад, пояснює *дистанційне навчання* як «інтерацію студента й викладача на відстані, яка все ще містить всі компоненти процесу навчання, котрі реалізуються за допомогою Інтернет технологій чи інших інтерактивних засобів». *Дистанційна освіта* ж описана як «освіта що реалізується за допомогою дистанційного навчання» [3, с. 241].

Таку різноманітність тлумачень терміну *дистанційне навчання* можна пояснити активним впровадженням цієї форми навчання в освітнє середовище в умовах стрімкого та безперервного розвитку ІКТ і засобів та елементів системи Web 2.0. Саме тому науковці та освітяни повинні відстежувати та фіксувати зміни в системі ДО, задля формулювання оптимального пояснення, яке б охоплювало всі технічні та методологічні аспекти цієї галузі на даному етапі розвитку.

Як і будь-яка інша система навчання, дистанційна має в своїй основі загальновідомі освітні принципи, а також ті, що з'явилися з появою нової форми навчання і які розкривають аспекти суто ДН.

В цьому контексті В. Ю. Биков пропонує наступні освітні принципи [2, с. 84–86]:

1) Гуманістичне навчання. В основі цього принципу лежить людиноцентризм, тобто освітній процес спрямовується так, аби задовольнити потребу особистості у знаннях і творчому та різносторонньому розвитку. Це один із основоположних принципів безперервного навчання, значимість якого інтенсифікується при впровадженні у систему ДН.

2) Пріоритетність педагогічного підходу під час розробки процесу навчання у системі ДН. Ключовою ідеєю принципу є те, що навіть у проектуванні системи ДН першочерговим є розробка і створення педагогічних концептів, що потім втілюватимуться засобами та технічними потужностями ДО.

3) Педагогічна обґрунтованість використання нових ІТ. Структурна цілісність та змістова наповненість модулів та елементів ДН повинні відповідати цілям навчання, а організатори навчання та професорсько-викладацький склад повинні мати достатній рівень підготовки.

4) Вибір змісту навчання. Зміст навчання у системі ДН не повинен відрізнятися або суперечити державним вимогам до освітніх стандартів та кваліфікаційних рівнів певної країни.

5) Забезпечення інформаційної безпеки в рамках системи ДН. Повинна гарантуватися безпека та конфіденційність усіх даних, що використовуються, передаються чи зберігаються у межах ДН.

6) Стартовий рівень освіти. Кожен потенційний учасник системи ДН повинен володіти певним мінімальним обсягом знань, умінь та навичок в плані роботи та управління технічними засобами.

7) Відповідність навчальних технологій. У систему ДН можуть додаватись нові моделі та технології навчання, якщо вони адекватно та в повній мірі реалізують цілі ДО.

8) Мобільність навчання. ДО передбачає створення баз даних, завдяки яким студенти мають можливість змінювати чи/та доповнювати свої навчальні курси та програми згідно зі своїми потребами, навіть якщо необхідні опції (предмети) відсутні в їх навчальному закладі.

9) Екстериторіальність навчального процесу. ДН не вимагає безпосередньої взаємодії його учасників, і тому реалізується незалежно від їх географічного розташування.

10) Доступність. В контексті ДН цей принцип набуває нової інтерпретації: студент самостійно обирає зручний режим навчання (синхронний/асинхронний), його тривалість та терміни. Таким чином, система ДН стає елементом післядипломної освіти та прикладом ефективного налаштування самоосвіти.

Спираючись на наведені принципи можна сказати, що ДН – це черговий виток у розвитку системи освіти, який є неминучим наслідком просочення комп'ютерних технологій та мережі Інтернет не лише у повсякденне життя людини, а й у процес навчання. Це не окремий елемент системи, а невід'ємна складова, що забезпечує реалізацію неперервної освіти в умовах глобалізації суспільства.

Беручи до уваги відомі пояснення терміну ДН та характеристики його принципів В. Ю. Биков [23], І. Адамова [1] та І. Романюк [22] виокремлюють такі риси притаманні ДН:

1) Адаптивність та гнучкість. Учасники ДН навчаються у зручний для них час та не відвідують традиційних занять. Вони також самостійно визначають тривалість навчання та обсяг необхідного матеріалу.

2) Модульність. В системі ДН кожен курс являє собою модуль з вичерпною інформацією з теми, тому студенти можуть самостійно структурувати свою навчальну програму.

3) Економічна ефективність. Уніфікація та концентрація подання інформації у ДН і його спрямованість на застосування технологій, для охоплення великого обсягу студентів, робить процес навчання менш витратним.

4) Інтернаціональність. Завдяки гнучкості ДН студенти мають можливість обрати для навчання будь-який навчальний заклад за кордоном і їм не буде потреби їхати в іншу країну.

5) Об'єктивність оцінки якості знань. Чітко встановлені критерії та шкала оцінювання мінімізують можливість несправедливої оцінки. Більше того, основний акцент робиться саме на виставлення балів спеціальними програмами, що запрограмовані оцінювати згідно зі шкалою ЄКТС.

6) Високий рівень самоорганізації студентів. Ефективне проходження та завершення ДН можливе лише за наявності навичок самоорганізації та прагнення до знань.

7) Застосування спеціальних засобів навчання. Для повноцінної реалізації ДО необхідне застосування нових технологій, які б ліквідували недоліки та прогалини існуючих засобів.

Отже, активне впровадження та реалізація ДН почались лише в 2 половині ХХ століття як логічний наслідок процесів глобалізації та інформатизації людства. На вітчизняній же ниві ДН набуло поширення після здобуття Україною незалежності та її приєднання до Болонського процесу, тому нині ця форма навчання в Україні перебуває на стадії активного становлення та модернізації усталеної освітньої системи країни. Підсумувавши основоположні принципи та характерні риси ДН можна сформулювати приблизне тлумачення даного терміну. ДН – це нова форма організації навчання, яка використовує здобутки інформаційно-технологічного середовища та світову тенденцію глобалізації для мінімізації освітніх обмежень у часі, місці, методах та задля реалізації індивідуалізованого та творчого підходів до засвоєння інформації та набуття знань.

1.2 Варіативність форм дистанційного навчання в XXI столітті

ДО – це досить гнучка система, кожен учасник якої акцентує увагу на різних її структурних одиницях та можливостях, залежно від цілей та завдань, які ставить перед собою учасник навчальної діяльності (як суб'єкт, так і об'єкт). Різний підхід до виокремлення ключових аспектів та виборі оптимальних способів передачі та обміну інформацією стали причиною формування різних моделей та форм дистанційного навчання. Освітні інститути та окремі суб'єкти навчальної діяльності повною мірою використовують здатність системи ДН до адаптації та відносно легкого коригування для більш ефективного засвоєння знань.

Проаналізувавши світові здобутки у практиці організації та розвитку систем ДО, В. В. Кабак [10], О. Г. Корбут [11] та Н. В. Жевакіна [7] називають такі організаційно-методичні моделі в контексті ДН:

1) Екстернатура (призначена для отримувачів вищої освіти, які з певних причин не мають змоги відвідувати ВНЗ і орієнтується на вимоги окремого навчального закладу).

2) Навчання на основі окремого університету (навчальна мережа, націлена на підготовку студентів, що мають отримати дипломи, але навчання яких проходить поза кампусом, дистанційно чи заочно. Подібна практика вже впроваджена у лідируючих університетах світу).

3) Співпраця кількох закладів освіти (такий вид роботи застосовується під час підготовки дистанційних програм, цим самим роблячи їх менш витратними, але професійно потужнішими).

4) Автономні навчальні системи (такі системи здійснюють навчання виключно з використанням телевізійного та радіо оснащення та допоміжних друкованих матеріалів з курсів).

5) Автономні заклади освіти що створювались лише для реалізації мети ДО.

б) Цілісне ДН на базі мультимедійних програм (їх цільовою аудиторією є дорослі люди, які не закінчили (не змогли завершити) навчальний заклад і відповідно не отримали освіти).

Крім того, доступний широкий спектр технологій для реалізації ДН, які мають різну: форму подання інформації, форму навчання (опосередкована, централізована), систему контролю процесу навчання, міру комп'ютеризації, співвіднесеність впровадження класичних та технологічних методів навчання, методику впізнання студентів під час іспитів тощо [16, с. 59].

Враховуючи вище перераховані напрямки роботи системи ДО і варіативність способів комунікації та методів, що застосовуються в умовах ДН, а також опираючись на роботи А. Журавльова [8], В. Плющ [18], та І. Ушкаленко [24], можна виокремити такі форми ДН:

1) Традиційне ДН (або заочне, кореспондентське навчання) – це форма ДН, яка реалізується, у більшості випадків, асинхронно, а здобувачі освіти та викладачі (організатори) підтримують зв'язок і транспортують навчальні матеріали зі застосуванням електронної пошти, телефонного зв'язку чи повідомлень. Проведення додаткових консультацій та інструктажів з виконання завдань також проводяться аналогічним способом. Всі навчальні матеріали за такої форми навчання надсилаються поштою у паперовому варіанті, або в електронному чи відсканованому вигляді.

2) Змішане навчання (англ. *blended learning, mixed learning*) – це форма навчання, яка поєднує безпосереднє навчання віч-на-віч та технологізоване навчання. Незважаючи на те, що ця форма навчання все частіше використовується у навчальних закладах, акцент у ній все ще, в основному, робиться на технічних аспектах, що стосуються доступу та передачі інформації. Крім простого поєднання безпосереднього та інтерактивного навчання у змішаному навчанні існують різні типи та рівні «змішування»: поєднання на рівні діяльності, рівні курсу та рівні програми [38, с. 190–191].

3) Мобільне навчання (англ. *mobile-learning*) – процес навчання, який відбувається за допомогою змістової або соціальної взаємодії, незалежно від

часу та місця, з використанням мобільних пристроїв та мобільного середовища. Воно відіграє дедалі більшу роль у розробці методики навчання та навчального процесу, оскільки з використанням мобільних технологій студенти можуть легко та швидко отримати доступ та використовувати навчальні ресурси в будь-який час та в будь-якому місці [30, с. 17]. Така форма навчання дає змогу навчальним закладам передавати навчальний контент через будь-яку платформу, а здобувачам освіти – мати доступ до матеріалів та виконувати завдання в онлайн-групах. Крім того, мобільне навчання може використовуватись як своєрідна підтримка для виконання більш об'ємного курсу електронного навчання.

4) Електронне навчання (англ. e-learning) – це форма ДН, яка дає змогу організаторам навчального процесу та студентам взаємодіяти з використанням веб-технологій та користуватись електронними системами для забезпечення навчальними матеріалами.

Професійно розроблена система електронного навчання забезпечує доступні, доречні та якісні навчальні можливості, за допомогою яких кожен студент може сконструювати систему власного персоналізованого навчання.

В контексті електронного ДН види взаємодій можна класифікувати за кількома характеристиками [12, с. 170–171]:

- Кількість учасників: індивідуальна та групова (великі та малі групи);
- Активність членів: пасивна (односторонній зв'язок «викладач-студент»), активна (двосторонній зв'язок «викладач-студент» та обмін інформацією на сталій основі) та інтерактивна взаємодія (багатосторонній зв'язок між викладачем та студентами та ведення дискусій і обговорень).
- Синхронність використання та опрацювання матеріалів: синхронна (відео-конференції, чати, миттєві повідомлення, віртуальні аудиторії) та асинхронна (Prometheus, Coursera, інструменти Web 2.0, системи управління навчанням (англ. LMS – Learning Management System), блоги, відеозаписи).

Впровадження платформи синхронного навчання в ДН може покращити активність та мотивацію студентів. Синхронні середовища електронного навчання характеризуються як цифровий варіант аудиторних зустрічей. Асинхронні технології дають студентам можливість спілкуватися зі своїми викладачами та однолітками разом із повноцінним відкритим доступом до вмісту курсу [41, с. 2493]. Однак відсутність взаємодії або досвіду навчання в режимі реального часу в середовищі електронного навчання може призвести до низького рівня активності.

Електронне ДН має таку структуру та мережеву потужність, які найкраще підходять для втілення ключових концептів та принципів безперервної освіти, адже воно пропонує використання будь-яких електронних носіїв для забезпечення всіх видів навчання та викладання (як в мережі Інтернет, так і поза нею).

Однією з найпоширеніших форм електронного ДН є онлайн курси та масові відкриті онлайн курси (англ. MOOC – Massive Open Online Course) і це цілком планомірно, адже дистанційні курси (ДК) мають багато позитивних сторін, які є цілковитим віддзеркаленням ключових особливостей системи ДН.

Щоб здобувач освіти зміг оволодіти повним спектром необхідних йому знань, умінь та навичок та мав змогу отримати вичерпний обсяг інформації, прогресивний університет має забезпечити варіативність форм організації процесу навчання та ДК. Саме тому я погоджуюсь з Кухаренко, яка виділяє такі типи ДК [13, с. 32–33]:

- 1) Курс-ресурс: вся інформація та матеріали з теми та дисципліни розміщені на курсі в електронному варіанті, теоретичні дані та практичні завдання поділені згідно з тижневою програмою, завдання для перевірки розміщуються безпосередньо у системі курсу.

- 2) Курс-тренажер: основний об'єм завдань та тестів оцінюється автоматично, цим самим здобувач освіти може покращити знання та уміння до вказаного у курсі рівня.

3) Конструктивістський курс: основним видом роботи тут є співпраця та інтеракція з іншими студентами, задля формування та розвитку навичок групової роботи.

4) Конективістський мережевий курс: його особливістю є відсутність інструкцій та встановленого обсягу інформації з теми – студент самостійно обирає тему та структурує інформаційний потік, що пов'язаний з нею.

5) Мікро-урок: має на меті практичне застосування вивченого теоретичного матеріалу та формування навичок.

6) Відкритий курс: матеріальною та інфраструктурною базою курсу є окремий університет, але учасниками курсу може стати студент будь-якого іншого університету.

Таким чином, ДК забезпечує такі можливості, як: контроль та керування процесом навчання, отримання знань та набуття нових компетентностей за рахунок самостійного вивчення та пошуку теоретичного матеріалу, розвиток та вдосконалення навичок самоконтролю, інтеракція та спільне виконання завдань студентами, доступність навчального матеріалу у будь-який час, моніторинг вивченого матеріалу та власних досягнень студентів, обов'язкове практичне застосування теоретичного матеріалу та його перевірка.

Отже, традиційна система навчання не завжди може задовольнити освітні потреби та стремління учасника навчального процесу, тому викладачі та студенти все частіше звертаються до ДН. Завдяки його гнучкій системі та високому рівню адаптивності кожен може підібрати для себе ту модель та форму навчання, яка б найкраще реалізувала його навчальні цілі. Однією з найпоширеніших форм електронного дистанційного навчання на даному етапі становлення ДО є ДК, адже варіативність його типів структурної організації та навчальних напрямків дозволить персоналізувати навчання та знайти той курс, що підходить під вимоги конкретної особи.

1.3 Актуальні теорії навчання в умовах дистанційної освіти та їх психолого-педагогічні особливості

Характерною рисою педагогіки кінця ХХ – початку ХХІ століття є персоналізація навчання та зосередження на особистісному підході до навчання та викладання. Саме тому ключовим завданням сьогодення є розроблення та запровадження системи відкритої освіти, яка б реалізувалась різноманітними формами та технологіями ДН. Для цього необхідно звертати увагу на кваліфікаційний рівень та відповідність фахівців вимогам, що з'явилися в умовах інформатизованого суспільства, що швидко розвивається, а також на технологічне та методологічне забезпечення для реалізації ДН.

Наразі існує безліч ресурсів мережі Інтернет для електронного навчання: платні, безкоштовні та розміщені у вільному доступі, але творці багатьох з них не мали жодних уявлень про способи подання матеріалу, організацію інтерфейсу для роботи в межах певної технології та про існування теорій навчання, на яких ґрунтується увесь навчальний процес.

Базою для розробки та впровадження електронного навчання мають бути теоретичні концепції та результати емпіричних досліджень, щоб навчання та викладання ґрунтувалось на розумних принципах педагогічного проектування, а вчені та дослідники користувались єдиною термінологією та розуміли від чого відштовхуватись під час дослідження ефективності засобів електронного навчання, його ресурсів та способів організації [27, с. 8–22]. І хоча зараз не існує єдиної теорії електронного навчання, вчені згодні з тим, що можна комбінувати вже існуючі теорії та проєціювати їх на електронне навчання.

У навчанні термін *теорія* застосовується, як правило, для синтезу великого обсягу інформації. Критерієм визначення теорії не є її правильність чи хибність, а її корисність для пояснення чи прогнозування поведінки. Теорію можна вдосконалити, або спрямувати її у нове русло, додавши нову інформацію. Оцінюючи якість теорії, слід враховувати кілька критеріїв: критерій помилковості (вимагає ретельного вивчення будь-яких доказів, що

спростовують теорію) та критерій парсингу (прості теорії часто мають перевагу над складними) [29, с. 4–5].

Із існуючих теорій під час створення та використання засобів електронного навчання найчастіше застосовують конструктивізм та конективізм, рідше – біхевіоризм та когнітивізм, адже формування цих теорій припало саме на початок становлення ДО та розвитку ІКТ [4, с. 145–146]. Але всі вони певною мірою залучені до реалізації ДН, тому нижче я наводжу їх короткий огляд.

1. Біхевіористи розглядають навчання в контексті зовнішніх стимулів, а процес набуття знань – через досвід та взаємодію з оточуючим світом. Однак при вивченні іноземної мови студенти уже володіють великим об'ємом знань про рідну мову, тому процес вивчення іноземної мови передбачає заміну цих знань і мовних звичок набором нових. Цей процес ускладнюється постійним застосуванням моделей рідної мови, що часто гальмує процес навчання [33, с. 40–44].

Саме з біхевіористської теорії Б. Скіннера та Дж. Ватсона почався інтерес до технологій в навчанні. І. П. Воротникова зазначає, що критерії даної теорії по сьогоднішній день є базовими під час формування програм навчання та створення ДК. Авторка також перелічує їх у своїй роботі [4, с. 145–146]: налагодження безперервного зв'язку користувача та програми, розробка змісту, який дозволить зрозуміти глибину усвідомлення матеріалу студентом, структурування змісту курсу у модулі, надання допомоги при виникненні помилки, надання заохочення після успішного завершення кожного модуля.

Біхевіористи рекомендують проектувальникам ДК розбити матеріал на менші сегменти, щоб полегшити розуміння складної інформації та організувати його подачу за принципом «від простого до складного», «від відомого до невідомого».

Як навчальна теорія біхевіоризм став джерелом багатьох стратегій викладання. Його вплив був таким значним, що на його основі можна виокремити чотири принципи, що формують базис комплексного педагогічного

підходу: аналіз завдань, послідовність, моделювання та формування [43, с. 1–10].

2. Когнітивісти переконані, що невід’ємними елементами навчання є пам’ять, мислення і мотивація, а його ефективність залежить від міри розмірковування на певну тему. Таким чином, навчання – це один із психологічних процесів, кількісні та якісні показники продуктивності якого прямо пропорційно залежать від наявних знань студента, його потенціалу, схильностей та досягнень в навчальному процесі [14, с. 155–157].

Згідно з Ж. Піаже, засновником теорії, когнітивний розвиток та оволодіння мовою є тісно взаємопов’язаними процесами. Когнітивні знання про світ не засвоюються без когнітивного розвитку. Таку точку зору називають «когнітивним детермінізмом» – послідовність розвитку в процесі вивчення мови визначається етапами когнітивного зростання [39, с. 74–75].

Суть даної теорії відображена у багатьох педагогічних технологіях (проблемне, розвиваюче, особистісно-орієнтоване навчання), адже вони ґрунтуються на принципах пошуку, персоналізації, творчого мислення, свідомого навчання тощо.

Враховуючи концептуальні особливості навчальної теорії когнітивізму, варто взяти до уваги деякі рекомендації:

- застосовані стратегії повинні гарантувати повноцінне розуміння та засвоєння поданого матеріалу (треба застосовувати вербальні та невербальні засоби впливу);

- новий матеріал повинен швидко створювати зв’язки з вивченою інформацією, що знаходиться у довготривалій пам’яті, адже це забезпечить ефективніше згадування та відтворення необхідного матеріалу. Для цього доцільно використати стратегію пізнавальної діяльності;

- весь матеріал повинен подаватись у вигляді завершених смислових блоків з елементів теми, адже завеликий обсяг інформації перевантажує мозок і мінімізує ефективність сприймання;

- не потрібно обмежуватись використанням однієї стратегії – різні види роботи та завдання вимагають різних підходів та умов їх реалізації.

3. Теорія конструктивізму надає великого значення ролі навколишнього середовища студента в його навчанні. Л. Виготський, один із найвідоміших теоретиків конструктивізму, вважав, що навчальне середовище це не лише однієї й уже наявні знання, але й суспільний та політичний досвід. Для цієї теорії характерними видами навчальної діяльності є евристичне навчання, дослідне навчання, вивчення та практичне застосування, проблемне навчання тощо.

Складність використання конструктивізму в системах управління навчанням (LMS) полягає в тому, що однією з вимог даної теорії є зміна парадигми від такої що є пасивною і орієнтована на вчителя до такого активного середовища, центральним елементом якого є студент [26, с. 32].

Саме через цю зміну парадигми конструктивізм найчастіше застосовується у ДН – він передбачає залучення студентів до активної чи/та інтерактивної діяльності, що сприяє співпраці. У своїй роботі М. Джанелі вказує три основні компоненти конструктивістського підходу до ДН [31, с. 4–5]:

- діяльність, що передбачає співпрацю і кооперацію, прийняття різних точок зору, використання прикладів з життя, саморефлексію, самооцінку і найрізноманітніші способи репрезентації ідей;

- оцінювання (в тому числі й викладача), оцінки від групи та самооцінка;

- функції викладача, коучинг, наставництво, визнання зусиль студентів і виконаної ними роботи, забезпечення зворотного зв'язку та оцінювання студентів.

4. Конективізм в сучасній його інтерпретації був сформований Дж. Сіменсом [37] та С. Даунсом [28], які стверджували, що це – теорія навчання цифрової доби, яка з'явилась на зміну біхевіоризму, когнітивізму та конструктивізму, адже вони мають певні обмеження: вони не зосереджені на

соціальної взаємодії, не охоплюють навчання під впливом технологій та організацій, сконцентровані на навчанні, а не на ціннісних судженнях.

Конективізм інтегрує закономірності, які вивчаються в рамках теорії хаосу, теорії мереж, теорії складності та теорії самоорганізації. Конективізм зміщує акценти в процесі навчання з внутрішньої діяльності на зовнішню, зі знань людини в сьогоденні на знання, які він здатний отримати в майбутньому, тому це в більшій мірі база для усвідомлення суті навчання, ніж навчальна теорія [25, с. 12–14].

Ключовим елементом конективізму є особистість – вона накопичує свої знання, заводить знайомства та зв'язки, утворюючи своєрідну мережу, по якій вона передає власні знання та отримує нові, таким чином замикаючи коло [29, с. 3–4].

Важливим аспектом всіх перерахованих теорій навчання є визначення ролі викладача та студента у кожній з них. Зважаючи на те, що всі вони були запропоновані у різний час і є наслідком технологічного та соціального розвитку людства, відведені ролі у кожній з них теж принципово різні. Оскільки нам відомо, що всі чотири теорії активно використовуються у системі ДО, буде також доцільно звернути увагу на інтерпретацію ролей викладача та студента в контексті ДН.

В теорії біхевіоризму викладач відіграє важливу роль у здійсненні навчального процесу, оскільки він є головним (а інколи і єдиним) джерелом інформації. Його головним завданням є навчити студентів новому матеріалу, використовуючи позитивні підкріплення, нівелюючи при цьому творчий підхід, оскільки весь навчальний матеріал подається лінійно та чітко структуровано, без відхилення від стратегії досягнення необхідного результату [6, с. 17–20]. В рамках ДН така теорія реалізується через лекційні матеріали, що передаються електронними засобами та за допомогою односторонньої взаємодії «вчитель-учень». Вчитель все ще залишається основним ресурсом інформації, але його вплив на її засвоєння студентом значно зменшується.

За когнітивного підходу викладач все ще відіграє одну з ключових ролей, адже він підбирає та структурує навчальні матеріали таким чином, щоб студенти легше їх сприймали та запам'ятовували. Хоча акцент зміщується в сторону особистості студента, здобувачі освіти все ще не мають свободи у виборі моделі та стратегії навчання. Дана теорія підходить, знову ж таки, для подання навчального матеріалу, але викладач уже враховує психологічні аспекти, тобто не лише інформує, а й впливає на можливу ефективність засвоєння знань [35, с. 15–25]. Таким чином, когнітивний підхід можна застосовувати у ДН під час складання тестових, індивідуальних і (особливо) творчих завдань, оскільки правильна постановка запитання та його структурування знаходять відгук у відповідях студентів.

Конструктивізм – це концептуально інша теорія, оскільки тут відбувається докорінна зміна ролей і цілей навчально-виховного процесу. Вчитель втрачає свою центральну позицію, хоча все ще забезпечує студентів необхідними навчальними матеріалами. Особливість полягає в тому, що характер їх засвоєння студентами залежить від їх досвіду, і весь навчальний процес орієнтується на студента [9, с. 53]. Викладач стає засобом для передачі інформації, свого роду посередником між набором навчальних компетенцій та рядом компетентностей, які для кожного зі студентів будуть індивідуальними [32, с. 205]. Така теорія прекрасно реалізується у системі ДН, оскільки забезпечує необхідну самостійність студентів та не обмежує їх у виборі навчальних матеріалів та способу їх засвоєння.

Виникнення теорії конективізму є наслідком інформатизації суспільства та ліквідації всіх можливих кордонів. Тепер процес навчання будується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії, тобто студент не лише є центральним елементом та ціллю процесу навчання, а й також знаходиться в рівних умовах з викладачем і сам має певну міру впливу на нього. Оскільки головною метою теорії є створення і налагодження зв'язків та комунікації, то викладач стає фасилітатором та каталізатором активності студентів. У ДО конективізм може ефективно впроваджуватись за допомогою технічних засобів, що забезпечують

синхронність комунікації [42, с. 125–126]. Важливим є також те, що ця принципово нова теорія деякою мірою нівелює один з важливих недоліків ДН – віддаленість учасників взаємодії. До того ж, такий підхід до навчання підійде навіть інтровертам: їм не доведеться виходити зі своєї зони комфорту, адже вони можуть обрати той тип взаємодії, який прийнятний саме для них і вони можуть поступово змінити його, коли відчують менший психологічний тиск.

Отже, враховуючи широкий спектр теорій навчання у вивченні мов, необхідно застосовувати комплексний підхід у їх використанні, в залежності від стилів навчання і потреб студентів. З одного боку, нові технології дозволяють нам переоцінити існуючі освітні практики, запустити нові підходи до навчання і відкрити нові шляхи навчання. З іншого боку, користувачі мереж, які вивчають мову, використовують їх в якості загальної платформи навчання. Проте звичайні теорії не можуть достатньо пояснити, як навчання відбувається в межах цих мереж.

Впровадження системи ДН значно зменшило навантаження на викладача в плані підготовки навчальних матеріалів та їх пояснення, дозволило зосередити увагу на творчих аспектах навчання та створило можливість для формування та розвитку нових навичок. Звичайно, подібне нововведення також є викликом, адже освітяни змушені вивчати інформаційно-технічну сферу та пристосовуватись до швидких змін у структурі та змісті навчання. Але все це лише покаже слабкі сторони нашої системи освіти, які терміново необхідно ліквідувати, а саму систему – поступово вдосконалювати та модернізувати.

РОЗДІЛ II

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів на платформі «Coursera»

Coursera – це навчальна платформа, що є світовим лідером у забезпеченні вищої освіти через асинхронні відкриті онлайн-курси. Заснована у 2012 році, нині платформа охоплює більше 3000 навчальних курсів з різних спеціальностей та напрямків і співпрацює з провідними вищими навчальними закладами. Цілями Coursera є популяризація освітніх здобутків і напрацювань кращих науковців світу, підтримання глобальної тенденції до навчання протягом всього життя та загальне підвищення рівня освіченості населення (1).

Платформа не лише пропонує відкриті онлайн-курси, а й надає можливість створення та проходження ДК у межах (або за підтримки) певного університету, який буде відповідати дисциплінам денної форми навчання, а оцінки та кредити будуть релевантними при вирахуванні навчальних кредитів та виставленні балів. До позитивних аспектів платформи можна також віднести отримання сертифікату після успішного завершення курсу.

Загалом Coursera – це безкоштовна платформа, але є ряд курсів (серед них і курси з вивчення англійської мови), які треба оплатити в разі необхідності отримання сертифікату. Користувач може пройти обраний курс безкоштовно, якщо відправить авторам курсу листа з проханням про матеріальну допомогу, в якому пояснить своє становище. Більшість курсів платформи націлені на тих, для кого англійська мова є другою іноземною і хто бажає підвищити свій мовний або професійний рівень. Через це учасники мають володіти певним стартовим рівнем англійської мови, який вказується у загальному описі курсу.

Тривалість курсів варіюється від 3 до 10 тижнів, а інформація умовно поділяється на тижневі блоки, в межах яких учасникові необхідно виконати

теоретичні та практичні завдання. Характерною рисою курсів є часові обмеження для виконання завдань та вимоги до мінімальної кількості балів по завершенню кожного тижня. Для тих, хто не володіє навичками самоорганізації, на курсі є функція сповіщення про наближення дедлайну, тобто Coursera розвиває їх навички тайм-менеджменту. Студент також може розширити терміни здачі завдань – так реалізується принцип адаптивності та гнучкості навчання.

Перегляд та аналіз курсів англійської мови дозволив виокремити в них такі основні компоненти: лекції, матеріали для самостійного опрацювання, тести, завдання, що оцінюється іншими студентами.

Лекційний матеріал поданий у вигляді відео, в яких лектор пояснює теоретичні аспекти, наводить цікаві приклади та творчі способи їх застосування в житті. Цей підхід підвищує зацікавленість студентів та сприяє формуванню у них логічних зв'язків з певної теми. Переглядаючи відео-лекцію учасники можуть додавати нотатки, які будуть доступними навіть після завершення курсу. Такий метод вчить студентів виокремлювати найважливіші та найскладніші для них моменти. Вони також можуть завантажити відео-лекцію для повтору матеріалу по закінченню курсу та переглянути скрипт тексту до неї, адже є різні типи сприйняття інформації і для візуалів буде легше прочитати текст (Додаток А).

Важливу роль в ДК відіграє емоційність та підхід лектора до подання інформації, адже саме вони можуть бути вирішальними для активізації уваги студента та підвищення його зацікавленості. Це цілком розуміють лектори переглянутих мною ДК, оскільки вони говорять у жвавому темпі, а також використовують невербальні засоби комунікації для психологічного впливу на слухача.

Матеріали для самостійного опрацювання – це додаткова інформація з теми відео-лекції, що подається у різноманітних форматах, для її кращого засвоєння учасниками (Додаток Б). Це можуть бути:

1) додаткові текстові матеріали, які глибше розглядають певне питання (застосування теорії конструктивізму, оскільки студенти знаходять щось нове та ґрунтовніше досліджують тему);

2) інтерактивні завдання з теми (прослуханий матеріал поданий у цікавих (інколи ігрових) варіаціях, для його ефективнішого закріплення – сучасне оброблення біхевіористського підходу);

3) картки, схеми та таблиці з основним матеріалом лекцій (в даному випадку організатори звертаються до теорії когнітивізму, полегшуючи запам'ятовування інформації та створюючи у студентів логічні зв'язки та певного роду якорі, що дозволяють швидко акумулювати дані та виокремити необхідні).

Тести застосовуються як типова перевірка рівня засвоєння студентами почутої та опрацьованої інформації. Вони поділені на тренувальні та фінальні й відрізняються між собою обсягом матеріалу що охоплює кожен з них (одна чи кілька тем у межах тижня та весь тижневий матеріал відповідно) та кількістю спроб для їх здачі (необмежена кількість для тренувальних, три спроби підряд, а потім через 8 годин кожна наступна для фінального). Усі тести поділяються на два види: вибір варіанту із кількох можливих та вибір кількох можливих варіантів із запропонованих. Якщо після проходження тесту якась із відповідей позначена як неправильна, під нею з'являється текст з коротким поясненням, яке нашоухує студента на вірний варіант або інструктує його про те, де в матеріалах можна знайти відповідь на це запитання (Додаток В). Такі підказки не просто полегшують студентів пошук, мотивують його, а й виражають певну міру стурбованості авторів курсу невдачею студента. Тобто ці елементи створюють враження зв'язку з лектором і зменшують бар'єр між ними.

Незважаючи на такий суто біхевіористський підхід до закріплення вивченого матеріалу, правильно сформульовані тести можуть сприяти ефективнішому засвоєнню теми, ніж прослухана лекція. Також треба звертати увагу на загальну варіативність подання та закріплення матеріалу ДК: оскільки лекції привертають достатню кількість уваги студентів, додаткові матеріали

подані у різних формах, а завдання, що оцінюється іншими учасниками забезпечує комунікацію та творчий підхід, то застосування тестової перевірки на цих етапах курсу є цілком доцільним та обґрунтованим рішенням.

Останнім виокремленим мною елементом є завдання, що оцінюється іншими учасниками курсу. Їх завершують у два етапи: спочатку студенти виконують індивідуальне завдання та додають його на курс за допомогою відповідних елементів для введення тексту або завантаження документу чи файлу, а потім їм необхідно оцінити якість виконання цього ж завдання іншими студентами (Додаток Г). Для того, щоб система зарахувала це завдання як виконане, кожен студент має вчасно оцінити мінімум три роботи інших студентів і разом з цим отримати мінімальну кількість балів від оцінювання інших трьох студентів. Більше того, перед виконанням кожного завдання курсу всі студенти бачать сповіщення про Кодекс честі, підтверджуючи який вони погоджуються відповідально ставитись до виконання та оцінювання завдань і уникати плагіату у будь-яких його проявах.

Щоб оцінювання було не таким складним викликом, організатори додали короткий опис кожного балу в усіх етапах оцінювання. Це, знову ж таки, показує, що, незважаючи на відсутність безпосереднього зв'язку, автори курсу турбуються про об'єктивність та доцільність виставлених оцінок. Окрім виставлення балів, обов'язковим елементом оцінювання є коментар до виконаного завдання: загальний відгук до завдання, поради щодо покращення роботи, вказівка на помилки тощо. Це поле буде доступне для перегляду лише авторові завдання і коментаторові, але навіть ця мінімальна взаємодія зменшує віртуальну дистанцію між учасниками та певною мірою забезпечує комунікацію. Є також можливість залишити відгук до завдання, який бачитимуть інші студенти. У цьому випадку кількість можливих учасників комунікації збільшується, а дистанція умовно скорочується. Негативним аспектом є те, що зміст такого повідомлення не завжди може буди коректним чи відповідати нормам етики та моралі, через що зростає ризик негативного психологічного впливу на студентів.

Незважаючи на всі позитивні аспекти, перехресне оцінювання завдань не можна вважати авторитетним відгуком до завдання, адже всі мають різні рівні підготовки й інколи не здатні об'єктивно оцінювати інші роботи. Але для платформи з мільйонами учасників – це один із небагатьох допустимих варіантів підтримання комунікації. Це також спосіб реалізації елементів теорії конструктивізму, а також одна із інтерпретацій принципу «навчаючи – вчуся», адже подібний досвід розвиває навички аналітичного та критичного мислення, акумулює всі знання з теми та створює для студента додатковий досвід використання вивченого матеріалу.

Якщо, з якихось причин, учасники пропустили терміни здачі завдання, вони можуть написати на форум курсу до відповідної бесіди і попросити допомоги в інших учасників у оцінюванні їх завдання. Такий підхід деякою мірою є проявом колаборативного навчання, адже студенти співпрацюють для вирішення спільної проблеми.

Завдання для перехресного оцінювання можуть подаватись у вигляді: письмових завдань (невеликі тексти та есе, обговорення та запитання стосовно проблемних теоретичних моментів), завдань для розвитку комунікативних навичок (запис монологічних відео та аудіо, діалогів, інтерв'ю), завдання для розвитку творчих та дослідницьких здібностей (створення проектів у довільному вигляді, проведення досліджень та експериментів). Останній тип завдань дозволяють реалізувати елементи конективістської теорії навчання, яку досить складно застосувати у ДН в контексті ДК. Це показує рівень педагогічної майстерності та обізнаності авторів даних курсів.

Можна зробити висновок, що Coursera розширює межі онлайн-навчання та робить його привабливим і доступним для будь-яких вікових, професійних та соціальних груп населення. ДК на основі цієї платформи реалізують широкий спектр специфічних принципів ДН, а автори та організатори намагаються комплексно використовувати всі доступні нині теорії навчання та поєднувати їх якомога збалансованіше, задля дотримання та успішної реалізації всіх характерних рис електронного навчання.

2.2 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів на платформі «Prometheus»

Платформа Prometheus – це система ДН, яка пропонує масові відкриті онлайн-курси та курси для реалізації форми змішаного навчання. Дана платформа заснована у 2014 році і спрямована на модернізацію освітньої системи України та популяризацію ДН (4). Розробники також акцентують увагу на наявності безкоштовних курсів для людей з інвалідністю, аби підвищити шанси їх працевлаштування. Функціонування Prometheus забезпечує платформа OpenEdx – одна з найпоширеніших безкоштовних платформ електронного навчання у світі. Курси побудовані за принципом модульної архітектури, тому всі надані матеріали чітко сегментовані та можуть бути легко розширеними.

Загалом система курсів включає у себе сім циклів, одними із яких є цикли «Англійська мова», «Підготовка до ЗНО» та «Ти можеш все! Можливості безмежні!» в межах яких пропонуються курси іноземної мови різноманітного спрямування. При цьому лише у першому із циклів лекційний матеріал подається виключно англійською мовою, що є цілком виправданим рішенням, враховуючи цільову аудиторію та основні завдання їх курсів. Тривалість курсів варіюється від трьох до п'яти тижнів. Незважаючи на умовний розподіл матеріалів курсу по тижням, на платформі немає часових рамок для виконання завдань чи завершення тижневого об'єму матеріалу, що можна розглядати з двох точок зору. З одного боку, студенту надається свобода у виборі часу виконання завдання, з іншого ж – не всі володіють високими навичками самоорганізації та керування часом, тому деякі студенти можуть просто не виконати ці завдання. Теми в межах цих курсів не є логічним продовженням одна одної, тому учасник курсу може обрати ті, які його зацікавили найбільше. Завдяки такому підходу реалізується така особливість ДН, як персоналізованість.

Запропонована архітектоніка курсу включає такі стандартні елементи, як «Головна сторінка», «Курс», «Обговорення», «Прогрес», «Wiki», «Література», з яких автор може обрати найнеобхідніші. Зміст елемента «Головна сторінка» відображає коментарі та оголошення авторів курсу; елемент «Обговорення» – це форум для учасників курсу, на якому вони можуть обговорити його технічні або змістові недоліки та попросити допомоги адміністраторів, але він не є структурною частиною програми самого курсу; останні три елементи є опціональними і наявні не у всіх курсах.

Проаналізувавши доступні на платформі курси іноземної мови («Готуємось до ЗНО разом з англійської мови разом з могилянцями» та «Бізнес-англійська»), я виокремила такі компоненти їх структури: блок лекційного матеріалу та тестовий блок (завдання для самоперевірки, контрольні завдання, поточний тест, фінальний тест).

Лекційний матеріал подається у форматі відео, що є найоптимальнішим рішенням, адже за відсутності безпосереднього контакту з викладачем такі елементи створюють ілюзію взаємодії, роблять процес сприймання більш емоційним, а студента – більш уважним та зацікавленим. Автори також забезпечили студентам можливість завантажити мультимедійні презентації до прочитаних лекцій, що є безперечно правильним рішенням з кількох причин: по-перше, у всіх різних обсяг запам'ятовування матеріалу, тому студентам може бути важко сприймати та ґрунтовно опрацьовувати інформацію навіть після кількох переглядів відео; по-друге, студенти різняться за типом сприйняття ними інформації, тому візували та дискрети краще засвоять матеріал з текстових носіїв (Додаток Г). Деякі лекції курсу включають лексичні завдання, які студенти виконують під час перегляду курсу. Такий підхід створює атмосферу присутності на очному занятті, коли викладач може одразу перевірити помилки та дати пораду. Це гарне рішення для ДК, адже в них часто не вистачає мінімальної інтеракції з викладачем. Окрім прослуховування лекцій студентам пропонуються деякі аудіо-записи, які вони мають самостійно проаналізувати.

Розглядаючи аспект емоційності та манери подання матеріалу я звернусь до курсу «Бізнес-англійська». Інформація на відео-лекціях даного курсу подається монотонно та з мінімальною взаємодією зі слухачем. Невпевнений тон, паузи, перефразування та помилки – це аспекти, які також можна відмітити у відео даного курсу. Така начитка лекцій неприпустима у стандартній системі освіти, а у ДН воно може стати причиною провального ДК, адже складається враження некомпетентності лектора. На відміну від живого спілкування, лектор ДК має можливість перезаписати лекцію або відредагувати її за допомогою технічних засобів, тому наявність помилок і невідповідностей можуть інтерпретуватись студентом як незацікавленість самого лектора у ДК. У той же час лектор у деяких лекціях звертається до особистого досвіду, щоб контекстуалізувати новий матеріал та полегшити його запам'ятовування. Кожна лекція триває близько 20 хвилин, але, в купі з мінімальною емоційністю та типовою формою подання прикладів, студентові буде важко залишатись сконцентрованим та зацікавленим.

Матеріал курсу поділений не рівномірно, що негативно впливає на ефективність курсу. По-перше, відсутність чіткої структури та послідовності завдань не дозволяє учасникам курсу правильно розподілити свій час на проходження певної теми. Таким чином, неможливо реалізувати гнучкість, адаптивність та самоорганізацію ДН, що є одними з його ключових характеристик. По-друге, великі обсяги теоретичного матеріалу перевантажують студента і він не здатний повноцінно та ґрунтовно засвоїти інформацію (Додаток Д). Навіть якщо тривалість лекцій буде невеликою, одноманітні завдання та відсутність хоча б мінімального їх закріплення чи перевірки на практиці недоцільні при ДН, адже варіативність – одна з умов ефективного засвоєння знань.

Наступний блок – тестування. Власне платформа пропонує близько десяти варіантів проведення та оформлення тестових завдань, а їх наповнення та особливості застосування для тренування певних мовленнєвих навичок залежить цілком від авторів курсів.

За формою в курсі «Бізнес-англійська» зустрічаються тестові завдання: на вибір одного варіанту з кількох запропонованих, на знаходження правильного відповідника, на вибір правильного варіанту згідно з контекстом, на повторення лексики з теми через заповнення пропусків, складання синонімічних та антонімічних пар та словотворень (Додаток Е). Обрані тести розвивають навички читання та деякою мірою тренують вживання та використання нової лексики з тем і таким чином розширюють словниковий запас. Але жодне із завдань тестів не спрямоване на вдосконалення навичок письма, що неприпустимо при вивченні іноземної мови, адже завдання повинні складати єдиний комплекс, в якому збалансовано застосовані всі мовленнєві навички. Якщо тести складені та підібрані методично правильно, то проміжна перевірка є гарним способом відновити інформацію з теми та виявити слабкі місця, але вони не повинні бути єдиним можливим варіантом перевірки знань студента, оскільки є вузько направлені і не розвивають критичне та творче мислення, що є, в свою чергу, одними з головних елементів ДН.

Контрольні завдання та фінальний тест сконструйовані за аналогічним принципом і різняться лише у обсязі інформації, яка охоплюється для проведення тесту (одна чи кілька тем для контрольних завдань, увесь курс – для фінального). Оскільки це свого роду підсумкові завдання, то форми роботи повинні відрізнитись від поточного оцінювання, аби була можливість повною мірою оцінити рівень знань, умінь та навичок, які отримав студент за період курсу. Протягом курсу студентам не пропонувались завдання на розвиток навичок письма, тому було б доцільно застосувати його у фінальному тесті. Таким чином можна також перевірити обсяг вивченого активного лексичного запасу та ступінь розуміння студентом матеріалу. Використання активної лексики курсу у контексті власного досвіду чи історії полегшить її запам'ятовування.

У курсі «Готуємось до ЗНО з англійської мови разом з могилянцями» автори використали можливість додавання до тестів елементів медіа, цим самим привертаючи увагу студента, але необхідно дуже зважено підходити до

вибору ілюстрацій, щоб вони не справили протилежного враження. Враховуючи спрямованість та мету даного курсу, автори створили тестування, які сприяють розвитку навичок читання, аудіювання, письма, а також перевіряють деякі граматичні аспекти та тренують правильне вживання вокабуляру. Наповнення кожного тесту підпорядковується змісту лекції, що йому передує, і акцентує увагу саме на тому вмінні, про яке йшла мова. В останній частині деяких тестів міститься завдання для розвитку навичок письма, що передбачає творчий підхід та актуалізацію життєвого досвіду. Але до завдання відсутні інструкції стосовно розміщення написаного тексту та не вистачає елементу для його завантаження. Тобто, завдання не буде перевірятись лектором, втрачаючи можливість налагодження контакту з лектором або з іншими учасниками курсу (як у випадку із самоперевіркою).

Prometheus також має можливість імпортувати курси з інших платформ. Наприклад, всі представлені англомовні курси для не носіїв мови були завантажені з платформи Coursera і, як наслідок, проводяться англійською мовою. З одного боку, це характеризує платформу Prometheus як таку, що користується незначним попитом серед лекторів та менторів для створення та проведення ДК з іноземної мови. З іншого боку, наявність імпортованих курсів дозволяє оцінити можливості та потужності, які надає дана платформа при створенні ДК і якими не користуються інші автори (наприклад, асинхронне спілкування серед учасників курсу за допомогою дискусій та коментарів у чаті курсу).

Можна зробити висновок, що запропоновані на платформі курси базуються на біхевіористській та когнітивістській теоріях навчання, оскільки завдання спрямовані на пасивне сприймання лекційного матеріалу, перевірку міри його засвоєння, вдосконалення та приведення використання вивчених мовних понять та категорій до рівня автоматизму, шляхом постійного повторення. Подібний підхід лише підкреслює такі недоліки ДН, як відсутність комунікації та соціальна віддаленість, замість того, щоб використовувати технічні можливості для їх, хоча б часткової, ліквідації. В той самий час,

платформа має значний потенціал, який не використовується повною мірою, у зв'язку з відсутністю якісних курсів, котрі б відповідали вимогам повноцінного та ефективного ДК та містили вичерпну та доцільну інформацію з відповідної теми.

2.3 Реалізація дистанційного навчання за допомогою дистанційних курсів платформ «Distance learning» та «Mix»

Створення платформ Distance learning (2) та Mix (3) на базі потужностей Сумського державного університету було ініційоване у 2016 році для імплементації систем дистанційного та змішаного навчання. Відповідно до навчальних дисциплін або змістовних модулів, викладачі університету створювали ДК для студентів дистанційної та заочної форм навчання або тих, хто не може з об'єктивних причин відвідувати очні заняття в університеті.

Під час створення ДК автори керувались не лише загальними характеристиками системи ДН та принципами його побудови, а й можливостями технічного забезпечення, яке пропонує авторська платформа ДН Сумського державного університету.

ДК на платформах Mix та Distance learning – це реалізація змішаної форми навчання та ДН на базі певного університету відповідно, тому доступ до курсів можуть отримати лише студенти університету, що значно звужує кількість їх потенційних учасників. В перспективі остання форма може бути замінена формою співпраці з іншими вищими навчальними закладами з метою реалізації та популяризації ДН, шляхом створення курсів, які будуть релевантними в інших вишах та кредити яких будуть зараховуватись в межах дисциплін денної форми навчання.

Беручи до уваги цілеспрямованість платформи, ДК на ній не можуть забезпечити таку ж варіативність тем, як відкриті онлайн-курси, оскільки тематика визначається навчальним та календарним планами певної дисципліни або її змістовного модулю. На даний момент, серед ряду ДК на Mix є лише два,

присвячені вивченню англійської мови: «Практика перекладів текстів з міжнародного права» створений на базі кафедри германської філології та «Grammar in use» спроектований на базі кафедри іноземних мов. Курс «Grammar in use» був створений для використання на платформі Distance learning і до недавнього часу лише студенти дистанційної та заочної форми навчання могли до нього залучитись, але наразі він завантажений на платформу Міх і доступний для всіх студентів Сумського державного університету, котрі пройшли авторизацію через «Особистий кабінет».

Структурно курси платформ Distance learning та Міх теж мають свої особливості, адже основні тематично завершені блоки матеріалу в них виокремлюються не тижневим терміном, а в межах навчальних модульних циклів, що, в свою чергу, передбачає триваліший перебіг навчання та більший обсяг матеріалу курсу для опрацювання.

Як і на Coursera, автори курсів на вказаних платформах можуть назвати часові межі для виконання завдань та вказати кінцевий термін курсів. На цих платформах відсутнє сповіщення про наближення дедлайну ДК, але це не є необхідністю, враховуючи специфіку курсів – завдання зазвичай виконуються згідно з розкладом занять. Таким чином, хоч студенти і працюють асинхронно, але вони не мають повної свободи при виборі часу для виконання завдання, тому гнучкість та адаптивність не можуть повноцінно реалізовуватись у контексті такого формату ДН.

Натомість, якщо на Distance learning студенти проходять лише курси, які вказані у їх спеціалізації, то на Міх вони все ще можуть обирати будь-який із запропонованих курсів, навіть якщо вони не є частиною їх напрямку навчання чи кредитно-модульної системи. Завдяки цьому зберігається право студентів на формування власної системи ДК, що, в свою чергу, також є однією з головних характерних рис ДН.

Архітектура курсів на платформі Міх пропонує такі стандартні елементи (Додаток Є):

- «Про дисципліну» (тут розміщені дані про терміни виконання курсу, сповіщення про останні події в ДК, інформацію про авторів курсу, опис його мети, завдань і короткого вступного слова до учасників курсу);
- «Лекції» (цей фрагмент охоплює зміст ДК, всі навчальні матеріали та завдання, які в ньому розміщені);
- «Планування та результати» (тут вказана інформація про загальну кількість кредитів ДК, максимальну кількість балів за кожне завдання та бали, отримані безпосередньо студентом, а також кількість спроб що відведені на виконання кожного завдання курсу, тобто студент може відстежувати власний прогрес і коригувати інтенсивність свого залучення до курсу);
- «Оголошення» (елемент містить інформацію, розміщену авторами курсу, стосовно змін у системі навчання чи оцінювання, термінів виконання завдань, щодо нагадувань та важливих аспектів курсу тощо);
- «Коментарі» (цей елемент створений для запитань, зауважень та коментарів студентів щодо завдань курсу, обговорення проблемних аспектів з викладачем та іншими учасниками, тобто здійснюється неформальна суб'єкт-суб'єктна комунікація, яку рідко можна відтворити в контексті ДК, і це дозволяє зменшити рівень тривожності студентів та реалізувати конструктивістський підхід у ДК: використання власного досвіду та принципу «навчаючи – вчуся»);
- «Обговорення» (тут розміщуються ініційовані лектором теми для дискусій та коментарі студентів до них);
- «Група» (цей фрагмент вміщує прізвища всіх учасників курсу з можливістю переходу на їх сторінку в «Особистому кабінеті» та відстеження їх активності на інших ДК цієї платформи).

ДК «Практика перекладів текстів з міжнародного права», розміщений на платформі Міх, був створений у зв'язку з епідеміологічною ситуацією у світі та Україні та запровадженням карантинного режиму. Незважаючи на те, що це була вимушена міра, авторка курсу досить комплексно підійшла до розробки та

змістового наповнення завдань. Оскільки цільова аудиторія курсу – студенти-перекладачі, то і завдання були підібрані відповідні: блок теоретичного матеріалу, тестовий блок, блок зі завданнями на переклад, блок обговорення, модульне завдання.

Теоретичний матеріал поданий у вигляді тематичних текстів, по завершенню читання яких студентам необхідно виконати тестові завдання – вписати необхідні за контекстом слова – оцінювання яких відбувається автоматично. Недоліком є те, що система розпізнає лише ті відповіді, які точно відповідають відповідям які запрограмував автор – через зайвий пробіл чи лапки відповідь не буде зарахована (Додаток Ж). Це системний мінус, який не залежить від викладача, тому йому необхідно додатково перевіряти відповіді студентів за результатами тестів, щоб оцінювання було об'єктивним.

Завдання на переклад були кількох типів: перегляд відео, запис самері та його переклад; переклад міжнародних договорів та аналіз перекладацьких трансформацій; реферативний переклад міжнародних договорів, аналіз термінів і/або складання перекладацького тезаурусу. Завдання у вигляді файлу необхідно надіслати викладачеві через відповідний елемент курсу. Така кількість видів діяльності в межах одного завдання, дозволяє комплексно та ґрунтовно опрацювати матеріал та передбачає не лише залучення навичок читання, аудіювання та письма, а й широкого спектру когнітивних здібностей.

Модульне завдання – це вибірка зі всіх завдань, які студенти виконують протягом курсу, тому в цьому випадку, знову ж таки, реалізується комплексний підхід до структурування завдань, за виключенням того, що відсутнє завдання для застосування навичок слухання. Але, на мою думку, в контексті даного типу завдання воно не було необхідним, оскільки кожен студент на опрацювання відео/аудіо витрачає різну кількість часу, а модуль має чіткі терміни здачі.

Архітектоніка ДК платформи Distance learning дещо відрізняється (Додаток З):

– «Про курс» (складається зі вступу, мети і завдань курсу, алгоритму виконання завдань, інформації про авторів та бібліографію й посилання);

Вступна частина містить відеоролик-звернення до тих, хто проходить курс. Текст із нього продубльований під відео, що є вдалим рішенням, оскільки, як вказувалось раніше, не всі гарно сприймають інформацію на слух. Також перераховані очікувані мовні досягнення студентів по завершенню курсу за умов систематичного та добросовісного виконання завдань. Студентам наданий детальний алгоритм виконання завдань та проходження курсу. Також автори вказали джерела, які вони використовували при створенні курсу та посилання для подальшого самостійного вивчення студентами матеріалів)

– «Модуль ...» (у структурі курсу цих елементів кілька і вони розміщені один за одним, в залежності від кількості модульних циклів котрі охоплює певна дисципліна. Наприклад, у курсі «Grammar in use» їх всього 4. Модулі містять увесь матеріал курсу та завдання до них);

– «Фінальний тест».

Курс запропонований на платформі Distance learning має такі складові елементи: блок лекцій, блок тестів, блок доповіді, блок обговорення.

Лекції пропонують матеріал для тематичної та граматичної секцій модулів. Тематичний матеріал поданий у вигляді текстів, розуміння змісту яких допоможе студентам у виконанні наступних практичних завдань. Подібні завдання тренують навички читання. Матеріал граматичної частини майже у всіх модулях поданий у вигляді тексту чи таблиць, за винятком однієї відео-лекції до теми. Такої одноманітності подання матеріалу бажано уникати при формуванні ДК, адже студентам не цікаво просто читати текст, до того ж, аудіалам важко буде засвоїти інформацію якісно. В таких умовах вони швидко втомлюються та втрачають інтерес і мотивацію, які, в свою чергу, є головними факторами ефективного завершення ДК. Тобто, автори не врахували особливість засвоєння навчальних матеріалів з використанням технічних засобів та в умовах ДН. Також важливим є те, що мови, якими подається текст

кожного модуля, різняться. Все це свідчить про відсутність у авторів єдиного підходу до пошуку та підбору навчальних матеріалів.

Варто звернути увагу на те, що граматичний матеріал поданий у вигляді посилань, натискаючи на які студент переходить до материнського сайту, що містить граматику (Додаток І). Таке рішення справляє враження незацікавленості авторів у підборі матеріалу, а необхідність щоразу переходити за посиланням розсіює увагу студентів та погіршує їх сприйняття та засвоєння інформації. З іншого боку, студенти мають можливість самостійно структурувати надану інформацію та виокремити найважливішу, тобто автори звернулись до теорії конструктивізму, аби учасники через власний досвід опрацювання інформації краще запам'ятали тему. Але, в цьому випадку, необхідно було, розмістити скомпоновану інформацію в різних форматах (текст, таблиці, відео), кожен з яких містив би якісь відмінні аспекти теми – тоді б студенти аналізували, критично та дидактично мислили, робили нотатки тощо. Цей підхід був би більш комплексним, а також задіяв би когнітивні процеси.

Тестові завдання автори використовували як для граматичних, так і для тематичних аспектів: тести з вибором правильної відповіді із кількох запропонованих та тести з вибором контекстуального відповідника. Як і будь-які інші тести, вони сприяють відшліфовуванню засвоєної інформації та приведення її відтворення до автоматизму, а правильні відповіді у тестах створюють позитивне підкріплення, яке мотивує студентів до подальшого навчання.

Завдання з написання доповідей розвиває навички письма, а зв'язок тем з життям та досвідом студентів робить процес більш цікавим. Для завершення цього завдання студентам необхідно прикріпити файл з текстом у відповідному вікні та відправити його. Це свого роду індивідуальне завдання, яке надходить на пошту викладача і перевіряється ним, тобто не лише реалізується комунікація, але й гарантується відгук від лектора про якість написаної роботи. Завдяки цьому студенти здатні оцінити свої слабкі сторони і

проконсультуватися з лектором щодо оптимальних шляхів їх ліквідування. Можливість безпосереднього зв'язку з викладачем рідко можна реалізувати у ДК, оскільки, зазвичай, кількість учасників надто велика, але ця особливість не стосується змішаного навчання та ДН на базі університету.

Завдання із залученням студентів до обговорення та коментування є гарним способом перевірити засвоєну ними лексику та граматичний матеріал. На відміну від попереднього завдання, тепер студенти комунікують один з одним, виражають свої думки та точки зору стосовно питання що обговорюється. Подібні завдання необхідні в умовах ДН, щоб студенти навіть на відстані все ще відчували себе частиною однієї спільноти. Написання коментарів також чудове рішення для налагодження зв'язку зі студентами-інтровертами, які важко йдуть на контакт та не бажають виходити зі своєї зони комфорту. Тобто, такого роду завдання не лише ініціюють спілкування між учасниками курсу, а й активізують їх критичне, аналітичне, творче мислення та спогади з певних аспектів життя.

Значним мінусом даного курсу, на мою думку, є цілковите ігнорування завдань для розвитку та закріплення навичок аудіювання. Оскільки це ДК з вивчення іноземної мови, студентам необхідно чути носіїв мови, щоб навчитись правильній вимові, характерній манері мовлення та виставлення логічних наголосів. Відштовхуючись від назви курсу «Grammar in use», основний акцент має робитись на вивчення граматики, але це в жодному разі не виключає використання відео-лекцій, в яких буде пояснюватись граматична тема, та аудіо записів, в яких студенти мали б визначити певні граматичні структури, чи після прослуховування яких учасники мали б виконати тести на знаходження граматичних помилок. В той же час, курс містить тематичні секції, матеріал яких теж можна подати у формі відео чи аудіо, а потім скомпонувати на їх основі тести.

Отже, стан ДК на платформах Distance learning та Mix на базі Сумського державного університету можна охарактеризувати, як етап інтенсивного розбору структури і методики та поступового створення і впровадження. Курс

на платформі Distance learning є гарним прикладом застосування теорії біхевіоризму з елементами конструктивізму та конективізму, але він занадто направлений на розвиток навичок читання та граматики. Курс на платформі Міх є втіленням аналогічних теорій, але варіативність завдань у ньому більша і в ході курсу активізувались майже всі мовленнєві навички. Наявність недоліків та обмежень у кожній із вище вказаних платформ доводить, що застосування правильного методичного підходу та змішаного навчання забезпечує досягнення позитивних результатів. Особливо це важливо при вивченні іноземної мови, оскільки воно не може ефективно відбуватись без живого спілкування та розвитку навичок мовлення.

ВИСНОВКИ

Дистанційне навчання (ДН) – це нова форма організації навчання, яка використовує здобутки інформаційно-технологічного середовища та світову тенденцію глобалізації для мінімізації освітніх обмежень у часі, місці, методах та задля реалізації індивідуалізованого та творчого підходів до засвоєння інформації та набуття знань. Впровадження системи ДН значно зменшило рутинне навантаження на викладача, але в той самий час створило для нього новий виклик – вивчення та застосування новітніх освітніх технологій. Нові навчальні ситуації вимагають створення нової навчальної теорії, яка б задовольнила всі потреби ДО, але поки що найкращим можливим варіантом є комплексне та збалансоване використання відомих нині теорій.

Переглянувши інформацію та проаналізувавши різноманітні форми ДН, я дотримуюсь думки, що на даному етапі становлення системи ДО однією з найпоширеніших та найзручніших форм реалізації ДН є ДК на базі різноманітних платформ, адже вдало створений курс може бути втіленням майже всіх принципів та характерних рис ДН. Це можна спостерігати на прикладі ДК платформи Coursera, адже автори та організатори курсів намагаються комплексно використовувати всі доступні нині теорії навчання та поєднувати їх якомога збалансованіше, задля дотримання та успішної реалізації всіх характерних рис електронного навчання.

Також варто наголосити, що ДК можуть бути як відкритими, так і дистанційним елементом навчальної програми одного або співпраці кількох вишів. Таким чином, учасники курсів не лише всебічно розвиваються й підвищують свій інтелектуальний рівень, але й мають шанс завершити модульний цикл чи навіть отримати вчену ступінь не виходячи з дому. Одними з прикладів є проаналізовані мною ДК на платформах Distance learning та Mix на базі Сумського державного університету, які використовують бали ДК під час виставлення результатів кредитно-модульного циклу. Рівень застосування

комплексного підходу на цих курсах ще не достатній, але їх можливості активно тестуються.

Звичайно, дана форма має певні функціональні обмеження й недоліки, але їх можна мінімізувати за рахунок якісного, методично правильного та педагогічно доцільного структурування та інформаційного наповнення курсу. Його автори також зобов'язані пам'ятати і, за можливості, дотримуватись основних принципів, на яких побудована система ДН. Наприклад, однією з мовленнєвих навичок, розвиток та тренування якої найбільше ігнорується в межах ДК є говоріння, тому що не всі тематики ДК можна поєднати з цією навичкою. Я вважаю, що все це залежить лише від майстерності й технічної обізнаності викладача та потужності платформи, що підтримує курс, адже за наявності необхідних умінь та гарно розвинутого творчого мислення можна включити мінімальний обсяг мовленнєвої діяльності навіть у асинхронний курс.

Визначити ідеальний зміст ДК та способи його ефективного реалізації дуже складно, адже це залежить не лише від об'єктивних факторів, як от можливість та потужність платформи, наявність та доступність інформації з теми, а й від ряду більш важливих характеристик, ключовим елементом яких є людський фактор: педагогічна майстерність, методична обізнаність та творчий потенціал авторів курсу, їх підхід до подання та сегментування навчального матеріалу тощо. Яскравим прикладом цього є ДК на платформі Prometheus, потенціал якої не використовується повною мірою через відсутність методично загартованих та творчо розвинених педагогів чи науковців, котрі вміють правильно користуватись можливостями новітніх освітніх технологій.

Отже, ДО все ще перебуває на етапі активного становлення та всебічного дослідження її граничних можливостей та потужностей, але, відштовхуючись від нинішніх вимог суспільства та реалій у сфері науки і технологій, можна сказати, що ДК є найоптимальнішою формою реалізації ДН.

Я, Кучерук О. О., своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота *«Динаміка розвитку форм дистанційного навчання іноземних мов в XXI столітті»* виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час виконання роботи я дотримувалася принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Підпис

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова // Витоки педагогічної майстерності. – Полтава : Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2012. – вип. 10. – С. 3–6
2. Биков В. Ю. Дистанційна освіта: актуальність, особливості і принципи побудови, шляхи розвитку та сфера застосування / В. Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: Колективна монографія. – К.: Атіка, 2015. – 252 с., с. 77–92
3. Волобуєва Т. Б. Самовчитель з організації дистанційної освіти / Т. Б. Волобуєва. – Х. : Основа, 2010. – 256 с.
4. Воротникова І. П. Взаємодія суб'єктів у відкритому освітньому середовищі післядипломної педагогічної освіти для професійного розвитку вчителів на основі теорій коннективізму та конструктивізму з використанням ІКТ / І. П. Воротникова // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – К. : 2016. – вип. 2. – С. 145–155
5. Данилишена Т. Етапи становлення дистанційної освіти як інноваційної форми навчання магістрів / Т. Данилишена // Вісник Львівського університету. – 2008. – вип. 24. – С. 46–52.
6. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : матеріали міжвузівського вебінару, м. Вінниця, 31 березня 2017 р. / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
7. Жевакіна Н. В. Педагогічні умови організації дистанційного навчання студентів гуманітарних спеціальностей у педагогічному університеті : автореф. дис. докт. пед. наук : 26.02.2009 / Н. В. Жевакіна – Луганськ, 2009. – 23 с.
8. Журавльов А. В. Розвиток інфраструктури системи дистанційного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування

України : дис. канд. наук з держ. управління : 08.06.2016 / Журавльов Андрій Володимирович. – К., 2016. – 226 с.

9. Зембицька М. В. Теоретичні аспекти застосування когнітивних технологій у процесі навчання англійської мови / М. В. Зембицька, Ю. Я. Романова // Інноваційна педагогіка. – Одеса : Н.-д. ін-т економіки та інновацій, 2019. – вип. 10. – С. 52–55.

10. Кабак В. В. Особливості впровадження технологій дистанційного навчання в процес підготовки студентів комп'ютерних спеціальностей технічного ВНЗ / В. В. Кабак // Педагогічні науки. – Херсон : ХДУ, 2016. – вип. 72 (2). – С. 144–148

11. Корбут О. Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи [Електронний ресурс] / О. Г. Корбут // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1123>. – (08.06.2020).

12. Коротун О. Педагогічні особливості впровадження та функціонування е-навчання у вищій школі / О. Коротун // Збірник наукових праць. – Умань : ФОП Жовтий, 2016. – вип. 1. – С. 167–174

13. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : навч. посіб. / В. М. Кухаренко. – Київ: Міленіум, 2019. – 307 с.

14. Кухаренко В. М. Теорії навчання на сучасному етапі розвитку дистанційного навчання / В. М. Кухаренко // Теорія та методика електронного навчання. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – вип. 3. – С. 153–161

15. Медвідь О. М. Дистанційне навчання у руслі Болонського процесу / О. М. Медвідь // Збірник наукових праць. – К. : Вид-во університету «Україна», 2008. – С. 87–92

16. Міненко А. О. Дослідження особливостей структури запровадження технологій дистанційного навчання в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів початкової школи / А. О. Міненко, Ю. А. Чередниченко, І. О. Донець //

Вісник. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2018. – вип. 155. – С. 57–61

17. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів : навч. посіб. / [В. В. Вишнівський, М. П. Гніденко, Г. І. Гайдур, О. О. Ільїн]. – К. : ДУТ, 2014. – 140 с.

18. Плющ В. М. Становлення дистанційного навчання в Україні / В. М. Плющ // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. – Сер.: Педагогічні науки. – 2018. – вип. 37. – С. 24–30

19. Попова Ю. О. Дистанційна підготовка вчителів Великобританії засобами ІКТ / Ю. О. Попова // Теорія та методика навчання та виховання. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2013. – вип. 33 – С. 156–163

20. Про Національну доктрину розвитку освіти [Електронний ресурс] : указ президента України [прийнято Верховною Радою 17.04.2002 р. № 347/2002]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. – (05.02.2020).

21. Про Національну програму інформатизації [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верховною Радою 04.02.1998 р. № 74/98-ВР]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed19980204>. – (05.02.2020).

22. Романюк І. М. Використання елементів технології дистанційного навчання для формування професійної компетенції / І. М. Романюк // Вісник Національного університету оборони України. – К., 2013. – вип.. 5 (36) – С. 102–107

23. Технологія розробки дистанційного курсу: навч. посіб. / [В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко та ін.], за ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

24. Ушкаленко І. Дистанційна форма навчання у вищих навчальних закладах України та інших країн світу / І. Ушкаленко // Ефективна економіка. – Дніпро : ДКС-центр, 2018. – вип. 4. – С. 1–8

25. Al-Shehri S. Connectivism: A new pathway for theorising and promoting mobile language learning / Saleh Al-Shehri // *International Journal of Innovation and Leadership in the Teaching of Humanities*. – 2011. – vol. 1 (2). – P. 10–31
26. Boffil L. Constructivism and Collaboration Using Web 2.0 Technology / Leslie Boffill // *Journal of applied learning technology*. – 2013. – vol. 3 (2). – P. 31–37
27. Clark R. C. *E-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers* / Ruth C. Clark, Richard E. Mayer. – New Jersey : John Wiley & Sons, 2016. – 510 p.
28. Downes S. Recent Work in Connectivism / Stephen Downes // *European Journal of Open, Distance and E-Learning*. – EDEN, 2019. – vol. 22 (2). – P.112–131
29. Duke B. Connectivism as a Learning Theory for the Digital Age / Betsy Duke, Ginger Harper, Mark Johnston // NY : The International HETL Association, 2013 – special issue. – p. 4–13
30. Gezgin D. M. The Effect of Mobile Learning Approach on University Students' Academic Success for Database Management Systems Course / Deniz Mertkan Gezgin // *IJDET*. – Hershey : Idea Group Publishing, 2019. – vol. 17 (1). – P.15–30
31. Janelli M. E-Learning in Theory, Practice, and Research [Electronic resource] / Maria Janelli // Following the international conference “ESTARS 2017”. – Access mode : <https://ideas.repec.org/a/nos/voprob/2018i4p81-98.html>. – (08.06.20).
32. Mattar J. Constructivism and connectivism in education technology: Active, situated, authentic, experiential, and anchored learning [Electronic resource] / Joao Mattar. – Access mode : <https://pdfs.semanticscholar.org/d2c3/a33d7c7fcc5822ff04494863490045f8758e.pdf>. – (08.06.20).

33. Mitchell R. *Second Language Learning Theories: Fourth Edition* / Rosamond Mitchell, Florence Myles, Emma Marsden. – NY : Routledge, 2019. – 462 p.
34. Perraton H. *Open and Distance Learning in the Developing World.* / Hilary Perraton. – London : Routledge, 2007. – 256 p.
35. Pritchard A. *Ways of Learning: Learning Theories for the Classroom* / Alan Pritchard. – NY : Routledge, 2017. – 184 p.
36. Santos A. *Distance Education and its Different Forms of Learning – New Learners?* / Adriana dos Santos, Caparróz Carvalho // *Revista Brasileira de Aprendizagem Aberta e a Distância.* – Publicação Contínua, 2008. – vol.6 – P. 1–10
37. Siemens G. *Learning analytics and educational data mining: towards communication and collaboration* / Siemens George, Ryan S. J. d. Baker // *Proceedings of the 2nd International Conference on Learning Analytics and Knowledge* / ed. by Shane Dawson. – NY : Association for Computing Machinery, 2012. – 282 p.
38. So H. *Examining the Roles of Blended Learning Approaches in ComputerSupported Collaborative Learning (CSCL) Environments: A Delphi Study* / Hyo-Jeong So and Curtis J. Bonk // *Educational Technology & Society.* – Taipei : National Taiwan Normal University, 2010. – vol. 13 (3). – P.189–200
39. Suharno S. *Cognitivism and its implication in the second language learning* / S. Suharno // *PAROLE: Journal of Linguistics and Education.* – Semarang, 2010. – vol. 1. – P. 72–96
40. *The Bologna Declaration of 19 June 1999: Joint declaration of the European Ministers of Education* [Electronic resource]. – Access mode : https://www.eurashe.eu/library/bologna_1999_bologna-declaration-pdf/. – (08.02.2020).
41. Torun E. D. *Synchronous Interaction in Online Learning Environments with Adobe Connect Pro* / Emel DikbaşTorun // *Procedia – Social and Behavioral Sciences.* – 2013. – vol. 106. – P. 2492–2499

42. Wang Z. A Framework for Interaction and Cognitive Engagement in Connectivist Learning Contexts [Electronic resource] / Zhijun Wang, Li Chen, Terry Anderson // International Review of Research in Open and Distributed Learning. – 2014. – vol. 15 (2). – P. 121-141. – Access mode : <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/1709/2886>. – (08.06.20).

43. Wooland J. Psychology for the Classroom: Behaviourism / John Woollard. – NY, 2010. – 144 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1) Coursera [Electronic resource] // Coursera. – Access mode : <https://www.coursera.org/>. – (08.06.20).

2) Distance learning [Electronic resource] // Distance learning. – Access mode : <https://dl.sumdu.edu.ua/uk/>. – (08.06.20).

3) Mix [Electronic resource] // Mix. – Access mode : <https://mix.sumdu.edu.ua/>. – (08.06.20).

4) Prometheus [Electronic resource] // Prometheus. – Access mode : <https://prometheus.org.ua/>. – (08.06.20).

ДОДАТКИ

Додаток А

The screenshot displays the Coursera interface for a lecture titled "Listening Introduction". At the top, there is a search bar with the text "What do you want to learn?" and a user profile for "Alexis". The main content area features a video player with a blue circular highlight around a speaker. The speaker is labeled with the words "dynamic" and "engaging". The audience is labeled with "unaware" and "talkative". A subtitle at the bottom of the video reads: "Lectures in university settings vary, as much as people vary themselves." Below the video player are buttons for "Save Note", "Discuss", and "Download". A language dropdown menu is set to "English", and there is a "Help Us Translate" link. On the right side, a "Notes (5)" sidebar is visible, showing a list of notes with timestamps and text. The first note, from 3:00 to 3:12, states: "In order to improve your listening skills, I believe that you need to be convinced that listening and note taking are important skills and that you have the ability to develop them." The second note, from 1:58 to 2:15, states: "The aim of taking lecture notes is to put the ideas of speaker on paper in a way that you can quickly know the topic of the lecture, the main ideas, and some details that support the main ideas, when you just glance at your notes." The video player shows a timestamp of 0:02 and the beginning of the audio: "So what exactly is academic listening, and why is it important to be able to take good notes? I believe that your answer and your attitude toward these two questions will".

Рис. А. 1 Подання лекційного матеріалу на платформі Coursera

Додаток Б

The image displays four distinct educational materials from the Coursera platform:

- Word Bank:** A grid of 20 buttons containing words and phrases such as "about: approximately", "because", "definition", "each", "example", "I disagree", "infinitely; endless", "international", "male", "female", "paragraph", "people", "someone", "something", "therefore", "very", "very important", "with", and "without". A blue arrow button is also present.
- Sentence Types:** A text box titled "Sentence Types" explaining that English sentences can be classified by the number of independent and dependent clauses. It defines a "Simple sentence" as one with one independent clause and no dependent clauses, followed by an example: "My aunt enjoyed taking the hayride with you."
- Acronym Matching:** An exercise titled "Do HW ASAP! = Do homework as soon as possible!". It lists acronyms (CEO, OTC, AKA, FYI, HR) and their full names (Over The Counter, For Your Information, Also Known As, Chief Executive Officer, Human Resources) with lines connecting them.
- Coordinate Conjunctions and Punctuation Chart:** A table comparing independent clauses with compound sentences using various conjunctions.

Two Independent clauses	Compound sentence.
And - Addition/Conjunction	
Some people love Tom Brady. Some people hate him.	Some people love Tom Brady, <i>and</i> some people hate him.
But - Contrast	
Tom is a very good football player. He may also be a cheater.	Tom is a very good football player, <i>but</i> he may also be a cheater.
Or - Option/Choice/Alternative	
We can buy hamburgers for dinner. We can cook tacos at home.	We can buy hamburgers for dinner, <i>or</i> we can cook tacos at home.
So - Result	
I forgot to study for my final exam. I failed it.	I forgot to study for my final exam, <i>so</i> I failed it.
Yet - Unexpected Outcome/Concession	
Mr. James set his alarm for 6:00 a.m. He didn't wake up until 8:00 a.m.	Mr. James set his alarm for 6:00 a.m., <i>yet</i> he didn't wake up until 8:00 a.m.

Рис. Б. 1 Формати матеріалів для самостійного опрацювання на платформі Coursera

Додаток В

Note-Taking Practice Quiz

TOTAL POINTS 2

1. Which of the following are good practices for taking lecture notes? Choose all that apply. 0.2 / 1 point

- Compare notes with classmates to make sure they are accurate.
- If English is not your first language, translate the lecture into your own language.

! This should not be selected
Look at the Note-Taking Lesson again.

- Write down what the teacher writes on the board or highlights in a Powerpoint.
- Make sure you understand any assignments, and ask the teacher if you don't understand.

✓ Correct

✓ Correct

The speaker says, "... not a diagnosis that you wanted in the early 80's".

You didn't select all the correct answers

The speaker says, "My family was a fairly proactive family . . ." What does the term "proactive" mean? 0 / 1 point

- Very close and supportive
- Having more than normal amounts of energy
- Making things happen rather than reacting to events

! Incorrect
The speaker says, "My family was a fairly proactive family **so** we looked for alternatives." The language cue "so" signals a result.

Рис. В.1 Коментарі до помилок в тестах на платформі Coursera

Додаток Г

The screenshot displays the 'Peer-graded Assignment: Independent Note-Taking Practice' interface on Coursera. It is divided into several sections:

- Header:** 'Peer-graded Assignment: Independent Note-Taking Practice' with a green checkmark icon. Below it are links for 'Instructions' and 'My submission'.
- Instructions:** A paragraph instructing the user to click the first link to listen to instructions and then use other links to complete the assignment and upload notes for peer review.
- Content Preview:** A screenshot of a TED Studies page titled 'TED Studies' with a description of the program.
- Note-Taking Template 1:** A section containing a PDF file named '1.2Cornell_Notes_Fillable Form.pdf'.
- Note-Taking Template 2:** A section with the text 'If you already downloaded the notes template, you can use that one.' and a DOCX file named '1.2Cornell_Notes_Template.docx'.
- Review criteria:** A section with the text 'Evaluate learners' notes to see if they used good note-taking skills.'
- RUBRIC:** A section on the right side containing two questions with radio button options:
  - Question 1: 'Did the learner use the Cornell Method of Note Taking? Did the learner put notes on the right, cues (main ideas, questions, vocabulary, etc.) on the left, and a summary at the bottom?' with options for 3 pts (Yes, the learner did this well.), 1 pt (The learner did some of this but not well.), and 0 pts (No, the learner did not use the Cornell Method at all.).
  - Question 2: 'Did the learner use some effective abbreviations and/or symbols?' with options for 2 pts (Yes, good use of abbreviations and/or symbols.), 1 pt (There is one or two abbreviations and/or symbols.), and 0 pts.
- Submit Review:** A blue button located below the rubric.
- Comments:** A section with the text 'Comments left for the learner are visible only to that learner and the person who left the comment.' and a text input field with a placeholder 'share your thoughts...'.

Рис. Г.1 Структурні елементи завдань для перехресного оцінювання на платформі Coursera

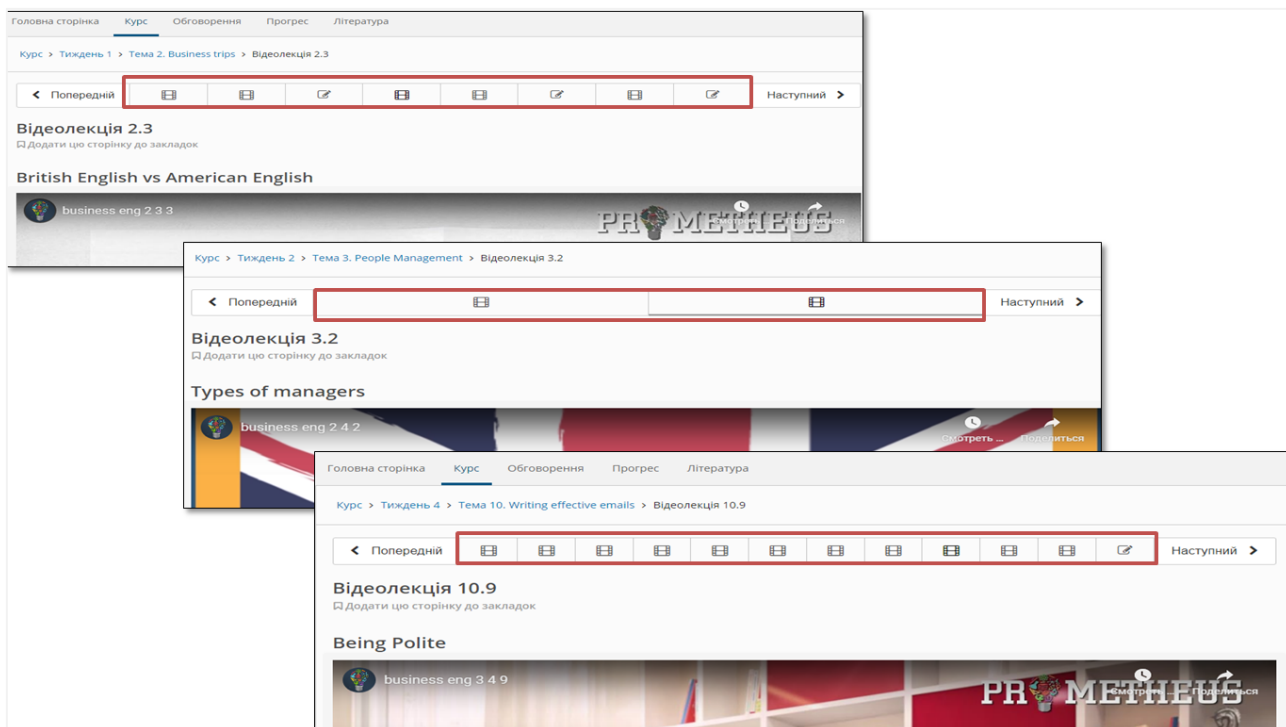

Додаток Г

The screenshot displays the Prometheus platform interface. At the top, there are navigation buttons: "Попередній" (Previous), a home icon, a document icon, a list icon, a search icon, and "Наступний" (Next). Below this, the video player shows "Відеолекція 1.1" (Video Lecture 1.1) with the subtitle "Додати цю сторінку до закладок" (Add this page to bookmarks). The video title is "Companies and Work arrangement". The video content shows a woman in a blue top sitting at a desk in front of a colorful bookshelf. Below the video player, there is a text box with instructions: "Ви можете завантажити презентацію до теми 'Companies and Work arrangement'." (You can download the presentation for the topic 'Companies and Work arrangement'). Below that, it says "Посилання для перегляду відео на YouTube.com." (Link for watching the video on YouTube.com). Further down, it asks if users have questions and suggests using a forum. At the bottom of the video player area, there are "Попередній" and "Наступний" buttons. To the right of the video player, there are three overlapping panels showing English vocabulary and grammar exercises. The top panel is titled "cabin cancellations checks food jet luggage queues room seats trolleys" and lists 10 items. The middle panel is titled "Things which irritate people when flying" and lists 10 items. The bottom panel is a green box with a speech bubble icon and the text: "Listen to the recording about the problems business travelers usually have. Describe them. Are they true for you too?"

Рис. Г. 1 Подання лекційного матеріалу на платформі Prometheus

Додаток Д

Додаток Д.1 Розподіл матеріалу ДК на платформі Prometheus

Додаток Е

Прочитайте опис компанії H&M і для слів, позначених курсивом, оберіть правильні варіанти.

H&M is a Swedish clothing company in the 'value fashion' sector. It has clothes *aimed / painted*¹ at all age groups and both sexes, but it specializes *in / on*² clothes for young women. H&M has more than 1,800 stores in 34 different countries and employs over 75,000 people. Its *headquarters/ warehouses*³ are in Stockholm, although the majority of its clothing is manufactured in Bangladesh, Indonesia, Romania and Turkey.

1)

2)

3)

The company was *established / grounded*⁴ in 1947 and opened its first store abroad in the 1960s.

4)

Оберіть слово, яке є зайвим за змістом у групі.

- Affable
- Amiable
- Off-hand
- Considerate
- Approachable
- Knowledgeable
- Surely

Match the beginning of idioms with their endings.

Слова можна перетягати мишкою, натиснувши на них лівою кнопкою миші і не відпускаючи її рухати курсором.

Stone's	
Gone to the	
Cut	
A globe	
Break	
Live out of a	
Whistle	
Travel	
Off the	
Out of this	

◀ -price world light -stop tour suitcase trotter ▶

PAOLO CARDINI
FORGET MULTITASKING, TRY MONOTASKING TED

Тест на самоперевірку

0 можливих балів (не оцінено)

I'm a designer and an educator. I'm a multitasking person, and I push my students to fly through a very creative, multitasking design process. But how 1. _____ is, really, this multitasking?

1

Let's 2. _____ for a while the option of monotasking. A couple of examples. Look at that. This is my multitasking activity result. (Laughter) So trying to cook, answering the phone, writing SMS, and maybe uploading some pictures about this 3. _____ barbecue.

Рис. Е.1 Зразки тестувань на платформі Prometheus

Додаток Є

Практика перекладів текстів з міжнародного права

про дисципліну

- лекції
- планування/ результати
- підсумкові оцінки
- оголошення
- коментарі
- обговорення
- група

Викладач:

Останні події в класі

Тип: To Filter

3 дні тому Кучерук Олександра Олександрівна закінчив End-off-theory test

Зміст

Модуль 2

- Тема 3. Translation of international law documents
  - Topic 1. Features of treaties and conventions and their translation
    - End-off-theory test
    - Task 1.1
    - Task 1.2
    - Task 1.3
  - Topic 2. Features of agreement and its translation
    - Task 2.1
    - Task 2.2
  - End-off-theory test
  - Analyze the following agreements
    - Topic 3. Features of declaration and its translation
      - End-off-theory test
      - Task 3.1
      - Task 3.2
      - Task 3.3
    - Topic 4. Constituent acts of the UNO and their translation
      - End-off-theory test
      - Task 4.1
      - Task 4.2
      - Task 4.3
  - Підсумковий переклад
  - Підсумкова модульна робота
  - Additional task

Практика перекладів текстів з міжнародного права » планування/ результати

про дисципліну

- лекції
- планування/ результати
- підсумкові оцінки
- оголошення
- коментарі
- обговорення
- група

Викладач:

розділ / завдання	термін	58.73/64.0	спроби
Модуль 2			
Тема 3. Translation of international law documents			
End-off-theory test	1.8 / 2.0		2 / 1
Task 1.1	1.9 / 2.0		1 / 1
Task 1.2	1.9 / 2.0		1 / 1
Task 1.3	1.9 / 2.0		1 / 1
Task 2.1	1.9 / 2.0		1 / 1
Task 2.2	1.9 / 2.0		1 / 1
End-off-theory test	2.9 / 3.0		1 / 1
Analyze the following agreements	1.0 / 1.0		0 / 0
End-off-theory test	1.8 / 2.0		2 / 2
Task 3.1	2.0 / 2.0		1 / 1

Рис. Є.1 Структура ДК на платформі Міх

Додаток Ж

← Практика перекладів текстів з міжнародного права / Модуль 2 / Тема 3. Translation of international law

End-off-theory test

Fill in the missing words

The authenticity of the text is established by means of the of the plenipotentiaries.

[ДАТИ ВІДПОВІДЬ](#)

Статистика

☰	✓
10	0

ЗАВЕРШИТИ ТЕСТ

Прохідний бал(%): 60
Дозволено відповідей (спроб): 1

Питання

End-off-theory test
End-off-theory test

← Практика перекладів текстів з міжнародного права / Модуль 2 / Тема 3. Translation of international law

Сеанс тестування завершено. Підсумковий бал(%): 80%

2020.06.09 00:32

The next most solemn type of international engagement is the .

Відповіді більше не приймаються.

Статистика

☰	✓	👍	👎
10	10	8	2

Прохідний бал(%): 60
Дозволено відповідей (спроб): 1

Питання

End-off-theory test
End-off-theory test

👍 The authenticity of t... 1 🔒

Рис. Ж.1 Зразок тестування на платформі Міх

Додаток 3

The screenshot displays a DL platform interface. On the left is a navigation menu with the following items:

- Introduction
  - Objectives and tasks of the course
  - Algorithm
  - Information about the author of the course
  - References and Bibliography
- Модуль 1 Lifestyles
- Модуль 2 Plans and Ambitions
- Модуль 3 Nationality Stereotypes (Modern IV)
- Модуль 4 Amazing Achievements
- Final Quizz

A secondary menu is also visible, listing:

- About the course
- Модуль 1 Lifestyles
  - Reading I
    - Basic Reading - Keep Fit!
    - True or False
    - Discussion I-1
    - Discussion I-2
    - Practice report 1**
  - Grammar I
- Модуль 2 Plans and Ambitions
- Модуль 3 Nationality Stereotypes (Modern IV)
- Модуль 4 Amazing Achievements
- Final Quizz

The main content area features a video player titled "Grammar in Use" with a play button and navigation icons. Below the video is a thumbnail for "TIME TO TRAVEL" and the text "ABOUT THE COURSE".

Below the video player, the "References/ Cross References:" section contains:

References/ Cross References:

1. Soars, L. *New Headway. English Course. Pre-intermediate. Student's book* [Текст] / L. Soars, J. Soars. – Oxford : University press, 2000. – 143 p.
2. Soars, L. *New Headway. Intermediate. Student's book* [Текст] : навч. посіб. / L. Soars, J. Soars. – the third edition. – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 160 p.

The **Recommended for students' further studying:** section lists:

1. <http://www.ego4u.com/en/cram-up/grammar/simpre-prepro> (Pr Simple vs Pr Continuous)
2. Past (Simple vs Continuous)
3. Past Simple vs Pr Perfect
4. <http://esl.fis.edu/grammar/rules/future.htm> (Future)
5. <http://just-english.com.ua/umovni-rechennia/> (Comditionals)
6. <http://esl.fis.edu/grammar/rules/modal.htm> (Modals)

Рис. 3.1 Структура ДК на платформі Distance learning

Додаток И

Dear students!

You can find the following sites useful to review using Present Simple vs. Present Continuous

[Site 1](#)

[Site 2](#)

Dear students!

You can find the following sites useful to review using modal verbs in English:

[Site 1](#)

[Site 2](#)

[Site 3](#)

[Site 4](#)

Simple Present – Present Progressive

Form

Simple Present	Present Progressive
infinitive (3rd person singular: infinitive + 's')	form of 'be' and verb + ing
I speak you speak he / she / it speaks we speak they speak	I am speaking you are speaking he / she / it is speaking we are speaking they are speaking
Exceptions	
Exceptions when adding 's' : <ul style="list-style-type: none"> For <i>can, may, might, must</i>, do not add s. Example: he can, she may, it must After <i>o, ch, sh</i> or <i>s</i>, add <i>es</i>. Example: do - he dogs, wash - she washes After a consonant, the final consonant <i>y</i> becomes <i>ie</i>. Example: work - he works 	Exceptions when adding 'ing' : <ul style="list-style-type: none"> Silent <i>e</i> is dropped. (but: does not apply for <i>-ie</i>) Example: come - coming but: agree - agreeing After a short, stressed vowel, the final consonant is doubled. Example: sit - sitting

YouTube Bezzare sarpo

The Futures

<p>Present Continuous</p> <p>Jim is going out with Josh</p> <p>This is going to rain tonight</p> <p>I'm going to see a film next week</p> <p>She is going to get married</p> <p>They are going to get married</p> <p>She is going to get married</p> <p>They are going to get married</p>	<p>Simple Present (timetables)</p> <p>The last train leaves at 6 pm today</p> <p>The restaurant opens at 5 pm</p> <p>My TV show starts at 4pm</p> <p>Will + verb (for future/possibility)</p> <p>In 50 years, everyone will speak Chinese</p> <p>Aliens will invade Earth</p> <p>I will meet you, I won't drink</p>
--	--

Learn English Tenses: 4 ways to talk about the FUTURE

1 610 222 просмотра • 4 дек. 2015 г.

Модальні дієслова

Modal Verbs – це модальні дієслова в англійській мові. Від інших дієслів вони відрізняються тим, що не використовуються самостійно і не позначають конкретної дії або стану, вони лише відображають модальність, тобто, ставлення мовця до якоїсь дії. Разом модальне дієслово та інфінітив утворюють конструкцію Compound Modal Predicate, що можна перекласти як складений дієслівний присудок.

Модальні дієслова в англійській мові можуть виражати можливість, необхідність, бажання, ймовірність та інші стани. Всього в англійській мові йснує 13 модальних дієслів та їх конструкцій.

Модальні дієслова англійської мови

Нижче представлений список з усіх модальних дієслів, що є в англійській мові. Натисніть на будь-який з них для того, щоб дізнатися про нього більше.

- Can
- Could
- May

Search

etics   Phrases   Vocabulary   Idioms   Writing   Miscellany   Kids   Hobby   Messages

English and Russian

Modal Verbs: Introduction

Modal verbs (can, could, must, should, ought to, may, might, will, would, shall) are modal auxiliary verbs that express ability, necessity, obligation, duty, request, permission, advice, desire, probability, possibility, etc. Modal verbs express the speaker's attitude to the action indicated by the main verb.

She can drive. (ability)

I must go. (strong necessity)

You should call him. (advice)

Could you help me with this report, please? (request)

You may stay here. (permission)

I would like to see her. (desire)

He might leave soon. (possibility)

He must be at the tennis club now. (strong probability)

Grammatical peculiarities

Модальные глаголы: Введение

Модальные глаголы (can, could, must, should, ought to, may, might, will, would, shall) – это модальные вспомогательные глаголы, которые выражают способность, необходимость, обязанность, долг, просьбу, разрешение, совет, желание, вероятность и т.д. Модальные глаголы выражают отношение говорящего к действию, указанному основным глаголом.

Она может водить машину. (способность)

Я должен идти. (большая необходимость)

Вам следует позвонить ему. (совет)

Вы не могли бы мне помочь с этим докладом, пожалуйста? (просьба)

Вы можете остаться здесь. (разрешение)

Я хотел бы увидеть ее. (желание)

Он может уехать скоро. (вероятность)

Он, наверное, в теннисном клубе сейчас. (большая вероятность)

Грамматические особенности

Рис. И.1 Форми подання матеріалу на платформі Distance learning